

Klassisk kinesisk læsebog

Li Guangs biografi i *Shi ji*
med noter og gloser for studerende

Donald B. Wagner og Thomas Meldgaard

Senest revideret 29.12.25

© 2001, 2002, 2025. Tilladelse gives til at downloade, udskrive og kopiere denne bog til ikke-kommercielle formål, med den betingelse, at den ikke forkortes, udvides eller på anden måde ændres uden specifik tilladelse.

Indholdsfortegnelse

Indledning	iii
Bibliografi	x
Kort	xiv
Gloser og noter	1
Pinyin indeks til gloserne	70
Tegnindeks til gloserne	76
Teksten	T1

Indledning

Donald B. Wagner

Denne lærebog er beregnet til brug i anden halvdel af et étsemesters introduktionskursus i klassisk kinesisk. Den forudsætter, at den studerende har haft mindst ét års undervisning i moderne kinesisk og har fået en introduktion til de basale grammatiske strukturer i klassisk kinesisk.

Efter en sådan introduktion til de store linier i klassisk kinesisk grammatik kan man fasttømre og udvide forståelsen ved at læse en forholdsvis lang og sammenhængende tekst, som ikke er for svær. Lǐ Guǎngs biografi er valgt her fordi den er en spændende historie, som kan holde de fleste studerendes interesse fanget på trods af det besvær og den midlertidige frustration, der er en naturlig del af at lære et nyt sprog.

Bogens tekst er biografien over General Lǐ Guǎng 李廣, som levede i det 2. århundrede f.v.t. og blev berømt for sin krigsdåd, især i kampen mod Hàn-dynastiets nomadiske fjender i grænselandet mod nord og nordvest. Biografien findes i *Shǐ jì* 史記 (Historikerens optegnelser) af Sīmǎ Qiān 司馬遷 (ca. 145 – ca. 90 f.v.t.).

Teksten står på s. T3–T14, reproduceret fra en moderne udgave.¹ Gloser og noter til teksten står på s. 1–69, og der er to indekser til gloserne på s. 70 og 76. Gloselisten er temmelig omfattende, den medtager også nogle af de mest almindelige tegn, og det er ikke meningen, at de studerende skal slå særlig meget op i ordbøger. Men når man slår noget op skal man være opmærksom på, at ordbøger over moderne kinesisk duer dårligt til klassisk kinesisk. Det er to forskellige sprog, mange ord har skiftet betydning. Et enkelt eksempel er *zài* 再, som på klassisk kinesisk betyder ‘to gange’. Den betydning finder man slet ikke i en moderne kinesisk ordbog, og den primære moderne betydning, ‘igen’, ses meget sjældent i klassiske tekster. Den forskel har ført til mange latterlige fejloversættelser af studerende og en gang imellem af forskere, som burde vide bedre. Og *zài* er kun ét af rigtig mange ‘falske venner’ i klassisk kinesisk.

¹ *Shǐ jì* 史記, kritisk udgave, 10 bd. Běijīng: Zhōnghuá Shūjú, 1962, *juàn* 109, s. 2867–2878.

Dengang denne bog tog form i 1990'erne var alle kinesiskstuderendes store udfordring, at det var så besværligt at slå tegn op i ordbøger. Lærebøger som denne, med omfattende gloselister, var en nødvendighed. I dag, med softhware som Wenlin og Pleco, er denne bog ikke nær så nødvendig, men kan alligevel være rar at have i begyndelsen.

Det er meningen at gloselisten skal dække stort set hele en studerendes behov. Når man alligevel skal slå noget op har Pleco en rigtig god kinesisk–engelsk ordbog for klassisk kinesisk:

SCM: *A student's dictionary of classical and medieval Chinese*, revised edition.
9.751 opslagsord.

Men SCM har kun enkelt-tegns ord, og i Hån-dynastiets sprog er udviklingen henimod en overvægt af flertegnsord (som i moderne kinesisk) i fuld gang. For flertegnsord i klassisk kinesisk har vi kun kinesisk-kinesiske ordbøger. Der er to i Pleco, som kan anbefales varmt:

HDC: *Hànyǔ dà cídiǎn* 漢語大詞典, med supplement. 381.448 opslagsord.

GH: *Gǔ Hànyǔ dà cídiǎn* 古漢語大詞典. 63.451 opslagsord.

Alle, der går videre med klassisk kinesisk, får brug for HDC, men den er dyr. GH er billigere, og den har de fleste ord, som studerende har brug for.

Når man har fundet et ord i HDC eller GH kan man med få klik slå ord i definitionen op i en kinesisk–engelsk ordbog for moderne kinesisk. Her anbefaler jeg stærkt

ABC: *ABC Chinese–English comprehensive dictionary*. 206.000 opslagsord.

Den er efter min erfaring den eneste nødvendige. Pleco har mange flere ordbøger for moderne kinesisk, men køb dem kun, hvis penge ikke er noget problem.

Hvis man kan noget fransk kan denne ordbog være nyttig:

GR: *Grand dictionnaire de la langue chinoise*. 328.989 opslagsord.

Den har rigtig mange ord (den trykte udgave er på 7 bind), og desuden har den mange sted- og personnavne. På en tablet eller smartphone kan man med et par klik slå et fransk ord op i en fransk–dansk eller fransk–engelsk ordbog. Desværre skelner GR ikke mellem klassiske og moderne ord, det skal man være opmærksom på når man bruger den.

I gloselisten har vi oversat definitionerne fra kinesiske ordbøger og opslagsværker. Det har været svært at bestemme, hvor mange af et ords betydninger skal med, og generelt har vi nok medtaget for mange. For at lette forvirringen lidt har vi ofte indsat en hånd 手, der peger på den betydning, der gælder, første gang ordet bliver brugt i teksten.

Der er også nogle steder, hvor vi kun medtager en usædvanlig betydning for et velkendt ord. I disse tilfælde skriver vi ‘. . . ;’ foran definitionen for at markere, at en eller flere mere almindelige betydninger er udeladt.

Den udtale, som vi angiver for et tegn, er den som ses i moderne kinesiske ordbøger over klassisk kinesisk. Vesterlandske ordbøger, lærebøger og studier giver tit nogle ældre udtaler, som ikke længere følges i Kina (fastland, Táiwān, Hong Kong). For eksempel har man tidligere udtalt tegnet 騎 *qí* når det er et verbum, ‘at ride’, og *jì* når det er et substantiv, ‘en rytter’, men i Kina i dag læses tegnet *qí* i begge betydninger. Mange vesterlandske lærere og forskere holder fast ved de gamle udtalemåder, mens vi synes det er mere fornuftigt at følge hvad kineserne gør i dag.

En utrolig vigtig bog for alle, der beskæftiger sig med klassisk kinesisk, er:

Pulleyblank, Edwin G.: *Outline of Classical Chinese grammar*. Vancouver: University of British Columbia Press, 1995.

Den er langt den bedste beskrivelse vi har på engelsk af det klassiske sprog som helhed, den er ikke svær at læse, og den er nem at slå op i. I noterne citerer vi den tit. Pulleyblank bruger tit nogle eksotiske grammatiske termer, fx. *parataxis*. Disse ord findes stort set alle i den danske fremmedordbog, man skal bare tænke på, hvordan samme ord fra latin ville staves på dansk, i dette tilfælde *paratakse*, ‘sideordning’.

Fuld forståelse af en hvilken som helst tekst kræver viden om den sammenhæng, den er skrevet i. Dette gælder selvfølgelig for alle sprog, men i særlig høj grad for klassisk kinesisk, hvor ordene har mange betydninger og der ikke er bøjninger, der gør en sætnings struktur synlig. Meget tit kan en sætning analyseres grammatisk på flere vidt forskellige måder, og det er kun læserens viden om, hvad teksten drejer sig om, der gør det muligt at vælge den rigtige forståelse. Derfor er det vigtigt, når man begynder på Lǐ Guǎngs biografi, at vide noget om Hån-Kinas kultur og historie. Som et minimum må man læse eller genlæse

kapitlet om Hàn-perioden i en lærebog i Kinas historie. Det vil også være en god ide at læse denne bog:

Pirazzoli-t'Serstevens, Michèle: *The Han Dynasty*, tr. by Janet Seligman. New York: Rizzoli., 1982.

Den er ganske god, og let læst. En god bog at slå op i, som vi tit henviser til i noterne, er:

The Cambridge history of China, vol. 1: *The Ch'in and Han empires, 221 B.C. – A.D. 220*. Cambridge University Press, 1986.

Embedstitler er fra mange synsvinkler uinteressante, men læseren er nødt til at tage stilling til dem og finde rimelige oversættelser. Der forekommer mange af dem i teksten. Han-dynastiets forvaltningssystem er beskrevet i detaljer i en kedelig men uundværlig bog:

Bielenstein, Hans: *The bureaucracy of Han times*. Cambridge University Press, 1980.

Den giver bl.a. en næsten komplet liste over Han-dynastiets embedstitler med forslag til engelske oversættelser. Vi tager de væsentligste informationer med fra Bielenstein, og giver hist og her forslag til danske oversættelser.

En mere brugervenlig bog om embedstitler, som vi fik senere og derfor ikke har brugt her, er

Hucker, Charles O.: *Dictionary of official titles in Imperial China*. Stanford University Press 1985.

Den forklarer embedstitler fra alle perioder, ikke kun Hàn. En piratudgave findes on-line. Skulle man have lyst til at vide mere om Hàn-dynastiets forvaltning er denne lille bog god:

Loewe, Michael: *The government of the Qin and Han empires, 221 BCE – 220 CE*. Indianapolis / Cambridge: Hackett, 2006.

Og for den, som vil gå i dybden med emnet findes denne mursten på 666 sider:

Loewe, Michael: *The men who governed Han China*. Leiden / Boston: Brill, 2004.

Det bedste opslagsværk for stednavne er:

Tán Qíxiāng 譚其驤 (red.): *Zhōngguó lìshǐ dìtújí* 中国历史地图集. *Dì èr cè: Qín, Xī Hàn, Dōng Hàn shíqī* 第二册: 秦、西汉、东汉时期. Shànghǎi: Dìtú Chūbǎnshè, 1982. Engelsk titel: *The Historical atlas of China*, vol. 2: *Qin Dynasty period; Western Han and Eastern Han Dynasties period*.

I noterne giver vi cirka-lokaliseringer for alle stednavne, oftest efter denne bog. Alle stednavne i teksten er også vist på kortet, s. xiv. On-line findes:

Harvard University: *The China Historical Geographic Information System*. <https://chgis.fas.harvard.edu/>.

For Hàn personnavne er de fyldigste opslagsværker:

Loewe, Michael: *A biographical dictionary of the Qin, Former Han and Xin periods (221 BC – AD 24)*. Leiden / Boston / Köln: Brill, 2000. xxiv + 837 s.

de Crespigny, Rafe: *A biographical dictionary of Late Han to the Three Kingdoms*. Leiden / Boston: 2007. xxxv+1310 s.

On-line findes:

Harvard University: *China Biographical Database Project (CBDB)*. <https://projects.iq.harvard.edu/cbdb/home>.

Shǐ jì er en spændende bog, værd at læse mere om og fra. Vi har taget en del oversættelser og studier med i bibliografien, s. x, men man kan starte med afsnittet om den i denne bog:

Watson, Burton: *Early Chinese literature*. New York & London: Columbia University Press, 1962. S. 92–103.

En hel del af *Shǐ jì*-teksten blev kopieret ind i en anden vigtig historisk bog, *Hàn shū* 漢書, af Bān Gù 班固 (32–92 e.v.t.).² Bān Gù ændrer tit i teksten, tilsyneladende for at gøre den mere forståelig, og det kan være nyttigt at se på denne paralleltekst når *Shǐ jì*-teksten er svær at forstå. I noterne citerer vi nogle af de mest interessante varianter i *Hàn shū*-teksten.

Den moderne udgave af *Shǐ jì*, som s. T1–T14 er kopieret fra, bruger disse konventioner:

² *Hàn shū* 漢書, kritisk udgave, 12 bd., Běijīng: Zhōnghuá Shūjú, 1962. Juàn 54, s. 2439–2450.

En sidestreg (som på de første tegn på linie 1) markerer et person- eller stednavn.

En bølgende sidestreg (som på 5. tegn på linie 102) markerer titlen på en tekst.

Et stort tegn i parentes angiver et tegn, som redaktørerne mener skal ind sættes i teksten (fx. på linie 16).

Et lille tegn i parentes angiver et tegn i teksten, som redaktørerne mener skal slettes (fx. på linie 16).

Citater markeres med 「 」 (fx. linie 4–5).

Der findes efterhånden flere gode oversættelser af Lǐ Guǎngs biografi i *Shǐ jì*:

Nienhauser, William H. Jr.: *The Grand Scribe's records*, vol. 9, s. 201–236.

Bloomington / Indianapolis: Indiana University Press, 2010.

Watson, Burton: *Records of the Grand Historian: Han Dynasty II*, revised edition,

s. •••. Hong Kong / New York: Columbia University Press, 1993.

Svane, Gunnar O.: *Historiske optegnelser*, af Sima Qian, s. 631–639. Aarhus

Universitetsforlag, 2007.

Nienhausers oversættelser er så lærte, at de er næsten ulæselige. Watsons er meget mere læselige, men ofte upræcise, og det samme kan siges om Svanes danske oversættelser. Der findes flere *báihuà* oversættelser, googl ‘白話史記李廣’.

Man kan bruge én eller flere oversættelser som hjælp mens man læser teksten – det er ikke snyd, bare sund fornuft. Man kan f.eks. læse 10–15 linier, gøre et godt forsøg på at forstå dem uden oversættelsen, og derefter checke sin forståelse mod oversættelsen. Når det viser sig, at man ikke er kommet til samme forståelse som oversættelsen, kan man så bruge noget tid på at spekulere over, hvordan oversætteren har tænkt. Ingen af oversættelserne er 100% korrekt, og en studerendes afvigende opfattelse er ikke altid forkert. Når man på denne måde er nået til en forståelse af et stykke af teksten vil det være en god ide at læse det højt nogle gange for at få både gloserne og de grammatiske strukturer til at sidde fast. Det er vigtigt at læse *højt* – ellers er det for nemt at ‘snyde’.

Denne bog startede som en håndskrevet gloseliste på engelsk, som jeg et par gange i 1980'erne brugte i undervisning i ‘klassisk kinesisk for noget viderekomne’. Thomas Meldgaard oversatte gloserne til dansk og supplerede med mange flere gloser og noter, så de kunne bruges af begyndere. Jeg har i efterårssemestrene 1999 og 2000 brugt bogen i begynderundervisning ved Asien-Instituttet, Københavns Universitet (det nuværende Institut for Tværfaglige og Regionale Studier, ToRS), og i den proces suppleret med endnu flere gloser og noter.

I 2025, efter at have brugt bogen i undervisning nogle flere gange, har jeg revideret den endnu en gang.

Vi vil gerne takke alle de studerende, der har været med til at rette denne bog til og gøre den så korrekt og brugelig, som den nu en gang er. En bog som denne er en stor bunke detaljer, og vi er meget bevidste om, at der må restere mange fejl og mangler. Lærere og studerende, som bruger bogen, opfordres hermed til at sende kritik og forbedringsforslag om stort og småt til os, for eksempel gennem e-mail adressen <dwag@alum.mit.edu>.

Bibliografi

- Allen, Joseph Roe III: "An introductory study of narrative structure in *Shi ji*", *CLEAR* [Chinese literature: Essays, articles, reviews] 1981, 3.1: 31–66.
- Bielenstein, Hans: *The bureaucracy of Han times*. Cambridge University Press, 1980.
- Bodde, Derk: *Statesman, patriot, and general in ancient China: Three Shih chi biographies of the Ch'in dynasty (255–206 B.C.)*. 1940.
- Chavannes, Édouard (tr.): *Les mémoires historiques de Se-ma Ts'ien*. 6 vols., Maisonneuve, Paris, t. 1, 1895; t. 2, 1897; t. 3, 1898; t. 4, 1901; t. 5, 1905; t. 1–5 repr. Paris: Maisonneuve, 1967. T. 6, red. og færdiggjort af Paul Demiéville, Max Kaltenmark, & Timoteus Pokora, 1969. T. 1, pp. i–ccxlix: "Introduction".
- Cohen, Alvin: "Avenging ghosts and moral judgement in ancient Chinese historiography: Three examples from *Shi ji*". S. ••• i Sarah Allan & Alvin P. Cohen (red.): *Legend, lore and religion in China: essays in honor of Wolfram Eberhard on his seventieth birthday*. San Francisco: Chinese Materials Center, 1979.
- de Crespigny, Rafe: *A biographical dictionary of Late Han to the Three Kingdoms*. Leiden / Boston: 2007. xxxv+1310 s.
- Dawson, Raymond (tr.): *Sima Qian: Historical records*. Oxford University Press, 1994. (Oversætter kapitlerne om Qin).
- Durrant, Stephen W.: "Self as the interaction of traditions: The autobiographical writings of Ssu-ma Ch'ien", *Journal of the American Oriental Society*, 1986, 106.1: 33–40.
- Durrant, Stephen: "Ssu-ma Ch'ien's conception of *Tso chuan*", *Journal of the American Oriental Society* 1992, 112.2: 295–301.
- Durrant, Stephen: *The cloudy mirror: Tension and conflict in the writings of Sima Qian*. Albany, NY: SUNY Press, 1995.
- Dzo, Ching-chuan: *Sseu-ma Ts'ien et l'historiographie chinoise*. Paris 1978.
- Hardy, Grant R.: "Form and narrative in Ssu-ma Ch'ien's *Shih-chi*", *CLEAR* [Chinese literature: Essays, articles, reviews] 1992, 14: 1–23.
- Harvard University: *The China Historical Geographic Information System*. <https://chgis.fas.harvard.edu/>.
- Harvard University: *China Biographical Database Project (CBDB)*. <https://projects.iq.harvard.edu/cbdb/home>.
- Hervouet, Yves: "La valeur relative des textes du *Che-ki* et du *Han-chou*". *Mélanges de sinologie offerts à Monsieur Paul Demiéville*. 2 vols., Paris 1966–74, vol. 2, p. 55–76:
- Ho Ping-ti: "Records of China's grand historian: Some problems of translation", *Pacific affairs* 1963, 36.2: 171–182.
- Hucker, Charles O.: *Dictionary of official titles in Imperial China*. Stanford University Press 1985.
- Hulsewé, A. F. P.: "The problem of the authenticity of *Shih chi* 123, the memoir on Ta Yüan", *T'oung-pao* 1975, 61: 83–147.
- Karlgren, Bernhard: "Sidelights on Sī-ma Ts'ien's language", Museum of Far Eastern Antiquities, *Bulletin* 1970, 42: 297–310.
- Konrad, N. I.: "Polybius and Ssu-ma Ch'ien", *Soviet sociology* 1967, 5.4: 37–58.
- Lai Chi-kong: "Ssu-ma Ch'ien as a Confucian historian", *Chinese culture*, 1987, 28.1: 1–22.
- Loewe, Michael: [anmeldelse af flere oversættelser af *Shi ji*], *T'oung-pao* 1998, 84.1/3: 153–167.
- Loewe, Michael: *The government of the Qin and Han empires, 221 BCE – 220 CE*. Indianapolis / Cambridge: Hackett, 2006.
- Loewe, Michael: *A biographical dictionary of the Qin, Former Han and Xin periods (221 BC – AD 24)*. Leiden / Boston / Köln: Brill, 2000. xxiv + 837 s.
- Loewe, Michael: *The men who governed Han China*. Leiden / Boston: Brill, 2004. xvi + 666 s.
- Lu Zongli: "Problems concerning the authenticity of *Shih-chi* 123 reconsidered", *CLEAR* [Chinese literature: Essays, articles, reviews] 1995, 17: 51–68.
- Maspero, Henri 1925 "Le roman de Sou Ts'in", s. 127–141 i *Études asiatiques publiées à l'occasion du vingt-cinquième anniversaire de l'École Française d'Extrême-Orient*. Paris: Librairie Nationale d'Art et d'Histoire.
- Mathews, R. H.: *Mathews' Chinese-English dictionary*. Orig. 1931; rev. udg. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1943. Mange senere genoptryk.
- Nienhauser, William H.: "Historians of China", *CLEAR* [Chinese literature: Essays, articles, reviews] 1995, 17: 207–216.
- Nienhauser, William H. Jr.: *The Grand Scribe's records*, vol. 9. Bloomington / Indianapolis: Indiana University Press, 2010.
- Pirazzoli-t'Serstevens, Michèle: *The Han Dynasty*, tr. by Janet Seligman. New York: Rizzoli, 1982.
- Pokora, T.: [anmeldelse af en russisk oversættelse af *Shi ji*], *Orientalistische Literaturzeitung*, 1980, 75.4: 392–396.
- Pulleyblank, Edwin G.: *Outline of Classical Chinese grammar*. Vancouver: University of British Columbia Press, 1995.

- Steinen, D. von den: "Das 61. Kapitel des *Schī Gi* deutsch: Zur Geisteshaltung von Si-ma Tsién", *Sinica* 1933, 8: 229–232.
- Svane, Gunnar O.: *Historiske optegnelser, af Sima Qian, s. 631–639*. Aarhus Universitetsforlag, 2007.
- Tán Qíxiāng 譚其驤 (red.): *Zhōngguó lìshǐ dìtújí* 中国历史地图集. *Dì èr cè: Qín, Xī Hàn, Dōng Hàn shíqī* 第二册: 秦、西汉、东汉时期. Shànghǎi: Dìtú Chūbǎnshè, 1982.
Engelsk titel: *The Historical atlas of China*. Vol. 2: *Qin Dynasty period; Western Han and Eastern Han Dynasties period*.
- The Cambridge history of China*, vol. 1: *The Ch'in and Han empires, 221 B.C. – A.D. 220*. Cambridge University Press, 1986.
- Wang Zhongshu: *Han civilization*. New Haven & London: Yale University Press, 1982.
- Watson, Burton: *Records of the Grand Historian: Han Dynasty II*, revised edition. Hong Kong / New York: Columbia University Press, 1993.
- Watson, Burton: "The *Shih chi* and I", *CLEAR* [Chinese literature: Essays, articles, reviews] 1995, 17: 199–206.
- Watson, Burton: *Early Chinese literature*. New York & London: Columbia University Press, 1962. S. 17–120: "History".
- Watson, Burton: *Ssu-ma Ch'ien, Grand Historian of China*. New York: Columbia University Press, 1958.

Gloser og noter til *Shǐ jì, juàn 109*

將軍 *jiāngjūn* General. 將 → 1.

列傳 *lièzhuàn* Biografi.

1 隴西[郡] *Lǒngxī [jùn]* Kommandantur nær Lánzhōu 蘭州, Gānsù (Tán Qíxiāng, 33–34(5)7).

成紀[縣] *Chéngjì [xiàn]* Præfektur 30 *lǐ* 里 nord for nutidens Qín’ān 秦安 amt, Gānsù (Tán Qíxiāng, 33–34(5)8).

Hàn-riget var opdelt i et antal administrative enheder, som man oftest betegnede *jùn* 郡, og hver af disse var opdelt i *xiàn* 縣. Antallet af de store enheder varierede i løbet af Hàn-perioden mellem 57 og 103, og der var typisk 20–30 *xiàn* i hver. De gængse engelske oversættelser er ‘commandery’ for *jùn* og ‘prefecture’ for *xiàn*; vi foreslår de danske oversættelser ‘kommandantur’ og ‘præfektur’.

Når en af de store enheder blev givet som len til en person, blev den oftest kaldt en *guó* 國 i stedet for *jùn*; personen blev kaldt en *wáng* 王. De almindeligste engelske oversættelser er ‘king’ eller ‘prince’ for *wáng* og ‘kingdom’ eller ‘princedom’ for *guó*. Vi foreslår ‘fyrste’ og ‘fyrstendømme’ på dansk.

En af de større eller mindre enheder kunne også gives som mindre betydningsfuldt len til en person, som så blev kaldt en *hóu* 侯; lenet blev kaldt en *hóuguó* 侯國. Standardoversættelserne til engelsk er ‘marquis’ og ‘marquisate’, og vi foreslår ‘markis’ og ‘markisat’ på dansk.

NB sammenlign *hóu* 侯 med *hòu* 候 → 25.

Man kan læse meget mere om disse sager i Hans Bielenstein: *The bureaucracy of Han times* (Cambridge University Press, 1980), s. 99–104.

先 *xiān* . . . ; forfædre.

李信 *Lǐ Xìn* General under Qín, hans biografi findes i *Shǐjì*, kap. 73, s. 2339.

將	<i>jiāng</i>	...; befale over (en hær);
	<i>jiàng</i>	militær leder, general.
逐	<i>zhú</i>	Forfølge.
太子	<i>tàizǐ</i>	Tronfølger, kronprins.

Beretningen om Dān, kronprins af Yān 燕太子丹, der forsøgte at snigmyrde Qín Shǐ Huángdì og blev forfulgt og fanget af Lǐ Xìn, findes i *Shǐ jì*, kapitel 86, s. 2526–2538. Den er oversat af Watson (1993, bd. 1, s. 167–176).

故	<i>gù</i>	Hændelse, uheld; årsag; 故 oprindelig; førhen; afdød; forhenværende; derfor.
槐里	Huáilǐ	Sted 10 <i>lǐ</i> sydøst for Xīngpíng 興平 amt, Shǎnxī (Tán Qíxiāng, 15–16(4)4).
2 徙	<i>xǐ</i>	徙 Flytte (bopæl); blive forflyttet.
世世	<i>shìshì</i>	Gennem generationer. 世 → 91.
射	<i>shè</i>	Skyde med bue og pil.
受射	<i>shòushè</i>	Videregive kunsten at skyde med bue og pil. 受 → 71. 授 → 7.
孝文帝	Xiào Wén-dì	Kejser, reg. 179–157 f.v.t.

Navnet ses ofte forkortet til Wén-dì 文帝, da alle Hàn kejsernavne starter med *xiào* 孝, ‘sønligt from’.

匈奴	Xiōngnú	Folkeslag, der i oldtiden var bosat nord for Kina.
----	---------	--

Forholdet til dette krigeriske folkeslag udgjorde et af de største politiske og militære problemer i Hàn-tiden, se Cambridge history, s. 383ff.

蕭關	Xiāoguān	Et af de fire pas til Guānzhōng 關中, ‘området indenfor passene’. Sydøst for Gùyuán 固原 amt, Níngxià (Tán Qíxiāng, 33–34(5)9).
----	----------	---

以	<i>yǐ</i>	...; i egenskab af.
良	<i>liáng</i>	God og ærlig.
家	<i>jiā</i>	Familie, husholdning; en person med specialviden.

Ifølge kommentaren betød *liángjiā* 良家 en familie, som ikke praktiserede medicin, trolddom, handel eller håndværk.

從軍	<i>cóngjūn</i>	Melde sig til militær tjeneste. 從 → 13.
擊	<i>jī</i>	Angribe; slå.
胡	Hú	(Almen betegnelse for nomadiske folk nord og vest for Hàn riget).
3 用	<i>yòng</i>	Anvende; 用 på grund af.
善	<i>shàn</i>	God; venskab; 善 dygtig til; kærlighed.
騎	<i>qí</i>	Ride, sidde overskrævs (på noget); kavallerist; hest; (måleord:) hest og rytter.
射	<i>shè</i>	→ 2.
殺	<i>shā</i>	殺 Dræbe; kæmpe; fjerne;
	<i>shài</i>	reducere; hurtig.
首	<i>shǒu</i>	Hoved.
虜	<i>lǚ</i>	Tage til fange; en fange, 虜 krigsfange; en slave; være slave; (nedsættende udtryk for en fjende); (nedsættende udtryk for et etnisk mindretal).

郎	<i>láng</i>	Fællesbetegnelse for personer, der var ansat på prøve i kejserpaladset forud for egentlig ansættelse i den offentlige administration. Stod for sikkerheden i de offentligt tilgængelige dele af paladset; holdt vagt ved porte og døre og beskyttede kejseren når han forlod paladset i sin bærestol. <i>Láng</i> var opdelt i tre korps 五官中郎, 左中郎 og 右中郎 (Bielenstein).
中郎	<i>zhōngláng</i>	Henviser sandsynligvis til et af de tre ovennævnte korps. 中郎 angiver også den højeste af de tre lønrammer, som 郎 var inddelt i: 中郎, 侍郎, 郎中 (Bielenstein).
從弟	<i>cóngdì</i>	Yngre fætter med samme familienavn. 從 → 13.
李蔡	Lǐ Cài	(Han bliver nævnt igen på linie 58 og 85).
亦	<i>yì</i>	Også.
皆	<i>jiē</i>	Alle, begge; sammen, samtidig.
武騎	<i>wǔqí</i>	Modig bereden soldat.
常侍	<i>chángshì</i>	Forkortelse for 中常侍 eller 常侍郎. En blandt flere ekstraordinære titler, der blev tildelt kejserens nærmeste rådgivere og ledsagere. For det meste besad disse personer sideløbende regulære embeder. Eunukker blev ikke tildelt sådanne ekstraordinære titler. Om denne positions udvikling til et regulært embede i løbet af Østlig Hàn se Bielenstein.
騎常侍	<i>qí chángshì</i>	Antagelig det samme som <i>chángshì qí</i> 常侍騎, 'regular mounted attendant' (Bielenstein).
秩	<i>zhì</i>	𠄎 Lønramme; orden, rækkefølge.
石	<i>shí</i>	Sten; 𠄎 (antikt mål for rumfang, i Hàn-tiden ca. 20 liter). (Måleenheden udtales ofte <i>dān</i> .)

En embedsmands rang blev udtrykt som en tænkt mængde korn i løn. En nærmere beskrivelse af systemet findes i Bielenstein, s. 4–5, 125–131.

嘗	<i>cháng</i>	𠄎 (angiver datid); engang; smage (på noget); = 常, altid.
從行	<i>cóngxíng</i>	At følge. [Her tilsyneladende i en særlig betydning, 'at ledsage kejseren']. 從 → 13. 行 → 7.
4 衝 = 衝	<i>chōng</i>	Slå, angribe.
陷	<i>xiàn</i>	... ; fælde; fjendtlig position.
衝陷	<i>chōngxìàn</i>	Angribe og indtage en fjendtlig stilling.
折關	<i>zhéguān</i>	Bryde gennem en port (M 5: 144).
及	<i>jí</i>	Forfølge og fange; nå; nå frem til; da; inddrage; være lige så god som; og.
格	<i>gé</i>	Slå ihjel; være (en situation) voksen, magte.
猛獸	<i>měngshòu</i>	Vilde dyr.

Sætningen skal sandsynligvis forstås som:

有所衝陷、[所]折關、及[所]格猛獸

'[På den kejserlige jagtekspedition] blev der angrebet positioner, brudt igennem porte, og dræbt vilde dyr.' (Jagtekspeditionerne tjente også som militære øvelser.)

Samme sætning lyder i *Hàn shū* (p. 2439): 數從射獵, 格殺猛獸.

數 → 8. 獵 → 41.

[格殺 *gésā* Dræbe.]

[孝]文帝 [Xiào] Wén-di → 2.

惜 *xī* Beklage; beklagelig; sætte højt, elske; beklage; 𠄎 det er en skam.

子	<i>zǐ</i>	Spædbarn; søn; (ærende betegnelse for en mand, f.eks. Kǒngzǐ 孔子, Confucius); filosof; 爾 (høflig 2. persons pronomen).
遇	<i>yù</i>	At møde; ramme.
遇時	<i>yùshí</i>	(Tilsyneladende, 'blive født på det rette tidspunkt').
如令	<i>rúlìng</i>	Adlyde ordre; 爾 hvis, antaget.
當	<i>dāng</i>	Modsvare hinanden; modstå; i retning af; være lig med; forhindre; udstå, foretage; overtage kommandoen; burde; dømme, straffe; kun; foregående; 爾 til/på (en bestemt tid); erklære skyldig, dømme til (en straf);
	<i>dàng</i>	svare til; passende; anse for; fejlagtigt antage for.
高帝	<i>Gāo-dì</i>	= Gāozǔ 高祖, Hàn-dynastiets grundlægger, regerede 206–193 f.v.t.
戶	<i>hù</i>	Hus; 爾 husholdning, familie.
萬戶侯	<i>wàn hù hóu</i>	En markis, hvis len har en befolkning på 10.000 husholdninger. 侯 → 1.
豈	<i>qǐ</i>	爾 Hvordan (retorisk); mener du virkelig at —; det kunne være at —; kan det være at —; burde, anvendt som qí 其. (Fuller, s. 83; Pulleyblank, s. 142–4).
足	<i>zú</i>	. . . ; tilstrækkelig (Pulleyblank, s. 42).
道	<i>dào</i>	Vej; 爾 tale om.
5 哉	<i>zāi</i>	(Udråbs-finalpartikel) (Pulleyblank, s. 146).
6 及	<i>jí</i>	→ 4.
孝景[帝]	<i>Xiào Jǐng [-dì]</i>	Kejser, reg. 156–141 f.v.t.

初	<i>chū</i>	I begyndelsen; for første gang; fornylig, 爾 lige.
立	<i>lì</i>	Grundlægge, etablere; hurtigt; rejse (noget); 爾 bes-tige kejserens eller fyrstens position, trone.
隴西	<i>Lǒngxī</i>	→ 1.
都尉	<i>dūwèi</i>	Den militære ansvarshavende i et kommandantur. Han var ansvarlig for militsen (甲卒), bekæmpelse af banditer, træningsmanøvrer i den 8. måned, inspektion af befæstninger og varselstårne. 都尉 var underordnet <i>tàishǒu</i> 太守 (→ 8). (Bielenstein).
徙	<i>xǐ</i>	→ 2.
騎郎將	<i>qíláng jiàng</i>	[General of Mounted Gentlemen].
		<i>Wú Chǔ jūn shí</i> 吳楚軍時, 'Wú og Chǔ hærenes tid', refererer til opstanden i 154 f.v.t., der blev ledet af fyrsterne over Wú and Chǔ; se Cambridge history, s. 141–142.
驍騎都尉	<i>xiāoqí dūwèi</i>	[Commandant of Resolute Cavalry].
太尉	<i>tàiwèi</i>	Den øverste ansvarlige for militæret, en af <i>sān gōng</i> 三公 → 61). (Bielenstein).
[周]亞夫	[Zhōu] Yàfū	(Han har en biografi i <i>Shǐ jì, juàn 57</i> , s. 2073 ff).
7 取	<i>qǔ</i>	Erobre, bemægtige sig; tage; vælge; opnå (brugt som <i>dé</i> 得).
旗	<i>qí</i>	Flag, banner.
顯	<i>xiǎn</i>	At vise.
功名	<i>gōngmíng</i>	Dåd og berømmelse.
昌邑	<i>Chāngyì</i>	Sted 60 <i>lǐ</i> nord for Yǒngxiū 永修, Jiāngxī (Tán Qíxiāng, 19–20(3)5).
梁[國]	<i>Liáng [guó]</i>	. . . ; Hàn fyrstendømme, nær Shāngqiū 商丘, Hénán (Tán Qíxiāng, 19–20(4)4).

王	wáng	→ 1.
授	shòu	Give, tildele.
將軍	jiāngjūn	General. 將 → 1.
印	yìn	☞ Segl; indtryk; trykke.
還	huán	☞ Vende tilbage; genetablere; genkalde; se tilbage på; levere tilbage; betale, indlevere; gengælde; tværtimod, i stedet for; forudsat at;
	xuán	rottere, snurre; adræt; øjeblikkeligt;
	hái	igen; stadig; ikke desto mindre; ydermere; eller; enten . . . eller.
Historien om, at Lǐ Guǎng skulle have taget imod et segl af fyrsten af Liáng, er ellers ukendt.		
賞	shǎng	Belønne; belønning.
行	xíng	Gå; rute; flytte; ☞ iværksætte (en politik o.s.v.); opførsel; foretage en inspektionsrejse;
	háng	vej; rækker, optog; (gammel militær enhed); beskæftigelse, kald; sted hvor der drives forretning; anciennitet.
徙	xǐ	→ 2.
上谷[郡]	Shàngǔ [jùn]	Kommandantur i Huáilái 懷來 amt, Héběi (Tán Qí-xiāng, 27–28(3)2).
太守	tàishǒu	Øverste ansvarlige for alle civile og militære forhold samt straffe- og civilret i en jùn. Opr. 郡守, 148 f.v.t ændret til 太守. Lønramme 2.000 石 (Bielenstein).
匈奴	Xiōngnú	→ 2.
日以	rìyǐ	Dagligt.

8 合戰	hézhàn	Føre krig, slås, strides.
典	diǎn	. . . ; have myndighed over.
屬國	shǔguó	Vasalstat; protektorat. 屬 →29.
典屬國	diǎnshǔguó	Ansvarlig for missioner, delegationer og gidsler fra fremmede stater. Fra 121 f.v.t. ansvarlig for de nye protektorater Hàn-staten oprettede som bufferzoner langs grænsen mod nord og nordvest. Lønramme 2.000 石. Bielenstein: Director of dependent states.
公孫昆邪	Gōngsūn Húnyé (eller Kūnyé)	(Loewe, <i>Biographical dictionary</i> , s. 128, fortæller kortfattet den smule, som man ved om ham).
為	wéi	. . . ;
	wèi	. . . ; 對, 向.
上	shàng	. . . ; kejseren.
泣	qì	☞ Græde; tårer.
才氣	cáiqì	Evner og energi.
無雙	wúshuāng	Usammenlignelig, uden sidestykke.
自	zì	☞ Selv; begynde; naturlig; følge.
負	fù	. . . ; støtte sig til, stole på.
能	néng	Evne, talent; være god til, kunne.
數	shù	Antal; nogle; aritmetik; regelmæssighed; skæbne;
	shǔ	tælle;
	shuò	☞ gentagend.
虜	lǔ	→ 3.

敵戰	<i>dízhàn</i>	Kæmpe direkte mod.
恐	<i>kǒng</i>	Bange; 畏 frygte; true.
9 亡	<i>wáng</i>	Flygte; flygtet, undveget; undtagen; 亡 miste; dø; død; blive besejret; uddø; glemme;
	<i>wú</i>	= 無; (svar:) nej.
徙	<i>xǐ</i>	→ 2.
上郡	Shàng jùn	Kommandantur i nærheden af Yán'ān 延安 og Yúlín 榆林, Shānxī (Tán Qíxiāng, 17–18(4)7).
嘗	<i>cháng</i>	→ 3.
太守	<i>tàishǒu</i>	→ 7.
I <i>Hàn shū</i> versionen er de næste 31 tegn, fra <後 til 名, forkortet og flyttet til starten af linie 22, foran 居久之.		
轉	<i>zhuǎn</i>	Fremsende, sende; give videre; forflytte (fra et embede til et andet); skifte; 轉 skiftevis.
	<i>zhuàn</i>	snurre, rotere.
邊郡	<i>biānjùn</i>	Grænse-kommandantur; grænsområdet i al almindelighed. 邊 → 23.
隴西	Lǒngxī	→ 1.
北地[郡]	Běidi [jùn]	Kommandantur i det østlige Gānsù og sydlige Níngxià (Tán Qíxiāng, 17–18(6)5).
鴈門[郡]	Yànmén [jùn]	= 雁門郡, kommandantur i det nordlige Shānxī (Tán Qíxiāng, 17–18(2)10).

代郡	Dài jùn	Kommandantur i den nordlige del af den nuværende Héběi provins (Tán Qíxiāng, 17–18(3)12). Dài var et fyrstendømme (<i>guó</i> 國) fra begyndelsen af Hàn indtil 143 f.v.t., derefter en kommandantur (<i>jùn</i> 郡).
10 雲中[郡]	Yúnrzhōng [jùn]	Kommandantur i Indre Mongoliet (Tán Qíxiāng, 17–18(2)10).
力戰	<i>lìzhàn</i>	Føre intens krig. 戰 → 12.
名	<i>míng</i>	Navn; navngive; betegne; ry, berømmelse; 名 berømt.
11 匈奴	Xiōngnú	→ 2.
大	<i>dà</i>	... ; i stort omfang, rigeligt.
入	<i>rù</i>	Gå ind, træde ind; 入 trænge ind; modtage.
上郡	Shàng jùn	→ 9.
天子	Tiān zǐ	'Himlens søn', kejseren.
使	<i>shǐ</i>	(Pivotalverbum:) 使 sende; lade, forårsage.
中貴人	<i>zhōng guìrén</i>	Særlig betroet hofmand. (Ifølge en kommentar i <i>Hàn shū</i> versionen handler det her om en eunuk.)
從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13. [Her antageligt, ' ledsage' .]
將	<i>jiāng, jiàng</i>	→ 1.
勒	<i>lè</i>	Hovedtøj, bidsel; ride en hest i gallop; holde en hest tilbage; kontrollere; lægge bånd på; 勒 befale (over); tvinge (ngn. til ngt.);
	<i>lēi</i>	binde stramt.
習兵	<i>xíbīng</i>	Eksercere soldater; være dygtig i militære discipliner.
擊	<i>jī</i>	→ 2.

Paralleltæksten i *Hàn shū* har 中貴人者將數十騎從.

縱 *zòng* Sende (tropper); frigive, løsne; omfattende; strække opad; selv hvis; lodret.

[Her, ifølge kommentaren, 'at tage en ridetur'.]

12 戰 *zhàn* At kæmpe; krig, slag.

Yǔ zhàn 與戰 skal forstås som 與之戰, 'kæmpede med dem'.

還射 *huánshè* Dreje kroppen og skyde. 還 → 7. 射 → 2.

傷 *shāng* Såre (fysisk).

中貴人 *zhōng guìrén* → 11.

殺 *shā, shài* → 3.

騎 *qí* → 3.

且 *qiě* Desuden; eller; . . . ; 且 lige ved, næsten. (Se Pulleyblank, s. 121.)

盡 *jìn* Fuldstændig; bruge fuldt ud; 且 opbrugt; besidde fuldstændigt; fuldstændigt, alt; ekstremt; presse til det yderste; indtil; dø.

走 *zǒu* Løbe; gallopere; 且 flygte; jage væk; skynde sig hen mod; gå hen mod; forfølge.

必 *bì* Sikkert; burde, skulle.

射 *shè* → 2.

雕 *diāo* . . . ; ørn.

13 遂 *suì* Tunnel; vandvej; nå; lykkes med; fremme, anbefale; forsinke, tøve; i sidste ende, til slut; derpå.

從 *cóng* Følge; adlyde; forfølge; deltage i; fra; tillade; sædvanligvis; tage (en bestemt metode) i anvendelse; ledsager; rang af udsending; slægtning på fædrene side; underordnet;

zòng = 縱 → 11.

往 *wǎng* Tage hen (til); fortidig; fortiden;

wàng have tendens til.

馳 *chí* Gallopere; køre hest og vogn hurtigt; løbe; 且 forfølge.

亡 *wáng, wú* → 9.

步 *bù* Skridt; tage et skridt; gå; til fods; (længdemål, i Hàn-tiden ca. 138 cm).

步行 *bùxíng* Rejse til fods.

行 *xíng, háng* → 7.

數 *shù, shǔ, shuò* → 8.

令 *lìng* (Pivotalverbum:) beordre; hvis, ifald; giv en ordre; en ordre; lov, forordning.

張 *zhāng* 且 Spredde ud; strække ud; udvide; vise frem.

翼 *yì* Vinge (på en fugl eller et insekt); 且 (en hærs) flanke; assistere.

里 *lǐ* Landsby; at bo; 且 (længdemål, i Hàn-tiden ca. 400 m).

身自 *shēnzì* Selv, i egen person.

彼 *bǐ* 他, 他們 han, de, o.s.v. ; den anden part; det der, de der; 非, 不.

14 者	zhě	... ; (efter et tal: stedord, der henviser til en gruppe personer eller ting med dette antal).
殺	shā, shài	→ 3.
生得	shēngdé	Tage levende.
果	guǒ	... ; som ventet, faktisk.
雕	diāo	→ 12.
縛	fù	Binde; reb.
上馬	shàng mǎ	☞ Stige til hest; ride en hest; begynde; en særlig god hest.
<i>Hàn shū</i> versionen har 山 i stedet for 馬.		
望	wàng	☞ Skue, se fra afstand; forvente; håbe.
騎	qí	→ 3.
誘	yòu	Lede; bedrage; påvirke; lokke; ☞ lokkemad.
誘騎	yòuqí	Rytter sendt ud som afledningsmanøvre.
15 驚	jīng	Alarmere, opskræmme.
陳	chén	Stille op, ordne;
	zhèn	kampformation; ☞ danne en kampformation.
恐	kǒng	→ 8.
馳	chí	→ 13.
還走	huánzǒu	Vende om og flygte. 還 → 7. 走 → 12.
吾	wú	Jeg, vi, min, vores.
去	qù	Forlade; tidligere; ☞ i en bestemt afstand fra; fjerne; afvise; skille; tabe.

數	shù, shǔ, shuò	→ 8.
里	lǐ	→ 13.
騎	qí	→ 3.
16 走	zǒu	→ 12.
追	zhuī	☞ Forfølge; følge; spore, følget sporet af; mindes.
射	shè	→ 2.
我	wǒ	Jeg, vi, min, vores.
立	lì	→ 6.
盡	jìn	→ 12.
留	liú	Blive på et sted; opfordre til at blive; tilbageholde.
必	bì	→ 12.
誘	yòu	→ 14.
敢	gǎn	Tapper; ☞ vove, driste sig til.
擊	jī	→ 2.
17 到	dào	☞ Ankomme til; tage hen til; = 倒 (→ 47).
陳	chén, zhèn	→ 15.
里	lǐ	→ 15.
所	suǒ	... ; cirka.
止	zhǐ	☞ Standse; til sidst; fod.

解	<i>jiě</i>	Skære op; flække; revne; 解 løsne; ophæve (et forbud); dele op; sprede; fjerne; fortolke, forklare; forstå, fatte;
	<i>xiè</i>	= 懈, l�s, slap; slappe af.
鞍	<i>ān</i>	鞍 Sadel; sadle op.
虜	<i>lǔ</i>	→ 3.
近	<i>jìn</i>	På kort afstand, tæt på; komme tæt på.
且	<i>qiě</i>	→ 12.
即	<i>jí</i>	... ; hvis, antaget.
急	<i>jí</i>	Kritisk, presserende; utålmodig, hurtig; uheld, nødstilfælde.
奈何	<i>nài hé</i>	= 奈何 hvordan skal det klares. NB: 禁 <i>jìn</i> → 26.
18 走	<i>zǒu</i>	→ 12. 以我為走 = 以為我走, antager, at vi flygter.
示	<i>shì</i>	At vise, meddele (GSR 553a).
用	<i>yòng</i>	... ; for at.
堅	<i>jiān</i>	Stærk, hård; noget stærkt eller hårdt; beslutsom, målrettet; 堅 at styrke; fastholde; regne med.
意	<i>yì</i>	Et ønske; mening; (ansigts-) udtryk; 意 syn (på en sag); forvente.
胡	<i>Hú</i>	→ 2.
騎	<i>qí</i>	→ 3.
遂	<i>sui</i>	→ 13.

擊	<i>jī</i>	→ 2.
白馬將	<i>báimǎ jiàng</i>	(En Xiōngnú officerstitel).
19 護	<i>hù</i>	Beskytte; holde skjult, dække over; værne om, passe på; befale, 護 inspicere (egne tropper).
上馬	<i>shàng mǎ</i>	→ 14.
餘	<i>yú</i>	Resterende; 餘 omtrent, cirka; efter, udover.
犇 = 奔	<i>bēn</i>	Løbe, galopere, skynde sig, ile; løbe bort; ivrig.
殺	<i>shā, shài</i>	→ 3.
復	<i>fù</i>	Vende tilbage; levere tilbage; rapportere; svare; gengælde; 復 igen.
還	<i>huán, xuán, hái</i>	→ 7.
至	<i>zhì</i>	至 Ankomme til; ankomme; grundig; ekstrem; i ekstrem grad; bedst; storartet.
縱	<i>zòng, zōng</i>	→ 11.
20 臥	<i>wò</i>	= 懈. Ligge ned og sove; ligge, lægge sig ned; ligge udstrakt; lægge (ngt.) ned; leve afsondret.
會	<i>huì</i>	... ; hænde; ske; tilfældigvis.
暮	<i>mù</i>	暮 Solnedgang, aften; sent; forfalde, synke.
終	<i>zhōng</i>	Slutte, fuldføre; dø; afskære fra, afbryde; i sidste ende, når alt kommer til alt; fra start til slut, 終 fuldstændigt; 既 (aspektartikel), allerede.
怪	<i>guài</i>	Mærkelig, underlig; 怪 betragte som underlig.
敢	<i>gǎn</i>	→ 16.
擊	<i>jī</i>	→ 2.

夜半	<i>yèbàn</i>	Midt om natten. 夜 → 36.
以為	<i>yǐwéi</i>	Antage, formode. (Se Pulleyblank, s. 49).
伏	<i>fú</i>	Ligge på maven; skjule, 伏 ligge i baghold; baghold; = 服 overgive sig; besejre, beundre; . . .
旁	<i>páng</i>	Side.
欲	<i>yù</i>	At ønske, begær; ville; have til hensigt at.
取	<i>qǔ</i>	→ 7.
21 引	<i>yǐn</i>	Strække; føre, lede; løfte; 引 tage; trække; trække (sig) tilbage.

Istedet for 胡皆引兵而去 står der i *Hàn shū* versionen (s. 2440) 即引去.

[引]去	<i>yǐnqù</i>	Trække sig tilbage.]
平旦	<i>píngdàn</i>	Tidlig morgen.
歸	<i>guī</i>	En datters giftermål; vende tilbage; levere tilbage.
知	<i>zhī</i>	At vide; forstå; kende; viden.
故	<i>gù</i>	→ 1.

Zhī 之 er her et transitivt verbum, 'ankomme til'.

弗	<i>fú</i>	(Negativ med underforstået objekt, fusion af 不之); . . . 弗從, 'De fulgte ikke efter ham'.
從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13.
22 居	<i>jū</i>	Bo; bebo; sidde; fylde; indtage, besætte; 居 (præfiks i tidsangivelser som <i>yǒuqǐng</i> 有頃 og <i>jiǔzhī</i> 久之).
久之	<i>jiǔzhī</i>	En tid lang.

孝景[帝]	<i>Xiào Jǐng [dì]</i>	→ 6.
崩	<i>bēng</i>	Et bjergs sammenstyrtning; kejserens eller kejserindens død.
[孝]武帝	<i>[Xiào] Wǔ-dì</i>	Kejser, reg. 140–87 f.v.t.
Læg mærke til at <i>Xiào Wǔ-dì</i> er et posthumt navn. Eftersom <i>Sīmǎ Qiān</i> døde før ham, er dette et af flere tegn på, at teksten er blevet redigeret af en senere forfatter.		
立	<i>lì</i>	→ 6.
左右	<i>zuǒyòu</i>	Venstre og højre; 左右 nærmeste ledsagere og rådgivere; omkring, nær.
以為	<i>yǐwéi</i>	→ 20.
名	<i>míng</i>	→ 10.
以	<i>yǐ</i>	→ 2.
上郡	<i>Shàng jùn</i>	→ 9.
太守	<i>tàishǒu</i>	→ 7.
未央[宮]	<i>Wèiyāng [Gōng]</i>	Palads i det sydvestlige hjørne af <i>Cháng'ān</i> (Bielenstein, et kort findes i Pirazzoli, <i>The Han Dynasty</i> , s. 224).
衛 = 衛	<i>wèi</i>	Forsvare; styrefjer (på pil); (stat i <i>Zhōu</i> -tiden, nordlige del af <i>Hénán</i> , sydlige del af <i>Héběi</i>).
衛尉	<i>wèiwèi</i>	Ansvarlig for de tvangsudskrevne vagter, der stod vagt ved indgangene til paladssområderne og var udstationeret i vagthuse langs murene, i smøgerne mellem paladserne og i de overdækkede forbindelsesgange (Bielenstein). 衛 → 24. 尉 → 37.
程不識	<i>Chéng Bùshí</i>	(Se <i>Cambridge history</i> , s. 164. Der vides ikke meget om ham. Han er nævnt to gange i <i>Shǐ jì</i> og tre gange i <i>Hàn shū</i> .)

23 長樂[宮]	Chánglè [Gōng]	Palads i det sydøstlige hjørne af Cháng'ān (Bielenstein, se kort i Pirazzoli, <i>The Han Dynasty</i> , s. 224).
故	gù	→ 1.
俱	jù	Sammen; gå sammen; samme, lignende; hele, al.
與 . . . 俱	yǔ . . . jù	Sammen med . . .
邊	biān	Grænse; side, udkant.
將	jiāng, jiàng	→ 1.
軍屯	jūntún	Garnison. 屯 → 24.
及	jí	→ 4.
出	chū	Gå ud, komme ud; producere; sende ud.
擊	jī	→ 2.
胡	Hú	→ 2.
行	xíng, háng	→ 7.
陳	chén, zhèn	→ 15
無	wú	Ikke; uden; uden hensyntagen til.
部	bù	Befale; hær; regeringskontor; sted, område; kategori; del. Bielenstein: regiment; Hucker: division, troop.
伍	wǔ	Militær enhed på fem soldater.
部伍	bùwǔ	Geledder.
<i>Hàn shū</i> versionen har 部曲 (→25) for 部伍.		
行陳	hángzhèn	Militær formation. 行 → 7. 陳 → 15.
24 就	jiù	Nær; nå (hen til); selv hvis; fuldende.

善	shàn	→ 3.
草	cǎo	Græs.
屯	tún	Samle; garnisonere; militær lejr; landsby; høj;
	zhūn	vanskelig.
舍	shè	Bolig; at bo; hvile sig; (militært:) slå lejr for natten;
	shě	give afkald på; standse.
舍止	shèzhǐ	Standse.
人人	rénrén	Enhver.
自便	zìbiàn	Gøre tingene på sin egen måde.
擊	jī	→ 2.
斗	dǒu	Kar til at varme vin i; (rummål).
I andre udgaver står der <i>diāo</i> 刁 i stedet for <i>dāo</i> 刀 her og i linie 25. Ordbøgerne bringer mange forskellige forklaringer på udtrykket <i>dāodǒu</i> 刀斗 eller <i>diāodǒu</i> 刁斗 uden at nå til en afklaring (<i>Cíyúan</i> 338.1; <i>Hànyǔ dà cídiǎn</i> , 2: 548, 2: 553). Kommentaren giver tre meget forskellige forklaringer, hvoraf den mest sandsynlige synes at være, at det var en slags klokke, som vagtpatruljen slog på.		
衛 = 衛	wèi	→ 22.
莫府	mùfǔ	= 幕府, generals hovedkvarter.
省約	shěngyuē	Forenkle.
文書	wénshū	Officielle dokumenter.
籍	jí	Register; registrere; fortegnelse, bog.
書籍	shūjí	Dokumenter.
[文籍	wénjí	Dokumenter.]

事	<i>shì</i>	Sag; bedrift; foretagende; ulykke; foretage sig (noget); tjene (nogen); opgave.
遠	<i>yuǎn</i>	På lang afstand, fjern; lang (tid); fjerne lande; meget forskellig.
斥	<i>chì</i>	Afvise; beskylde; 指 påpege; åbne op, udvikle (område o.s.v.); undersøge; mange.
25 候	<i>hòu</i>	Holde udvig; vagtpost; spejde, rekognoscere; iagttagelse, overskue; vente på; besøge. (Sammenlign <i>hóu</i> 侯 → 4).
斥候	<i>chìhòu</i>	Rekognoscere, patruljere.
未嘗	<i>wèicháng</i>	Aldrig (Pulleyblank, s. 119).
遇害	<i>yùhài</i>	Komme i vanskeligheder; blive dræbt. 遇 → 4.
正	<i>zhèng</i>	I orden; ordentlig; ordne; korrekt.
部曲	<i>bùqū</i>	Militær enhed. 部 → 23.
行伍	<i>hángwǔ</i>	Militære formationer: 五人為伍, 二十五人為行. 行 → 7. 伍 → 23.
營陳	<i>yíngzhèn</i>	= 營陣, en hærs opstilling. 陳 → 15.
擊刀斗	<i>jī dāodǒu</i>	→ 24.
士	<i>shì</i>	... ; menig soldat.
吏	<i>lì</i>	... ; laverendestående officer.
治	<i>zhì</i>	Administrere; velordnet; fredelig; behandle, 治 ordne; straffe.
軍簿	<i>jūnbù</i>	Militære dokumenter og rapporter. 簿 → 77.
至明	<i>zhì míng</i>	Yderst viis; yderst intelligent. [Men her ser det ud til at betyde 'indtil daggry'.]

休息	<i>xiūxi</i>	☞ At hvile; stoppe; dø.
未嘗	<i>wèicháng</i>	→ 25.
26 遇害	<i>yùhài</i>	→ 25.
極	<i>jí</i>	Højdepunkt, ekstremt punkt; nå til højdepunktet; i ekstrem grad, ☞ overordentlig.
簡易	<i>jiǎnyì</i>	Enkel og bekvem; slække.
虜	<i>lǔ</i>	→ 3.
卒	<i>zú</i>	Pligtarbejde; fodsoldat; dø; fuldende; 終於 til sidst, i sidste ende.
犯	<i>fàn</i>	Forbryde sig mod, ☞ krænke; trodse; blande sig i; anvende; modstå; antænde, sætte igang; forbryder.
無以	<i>wúyǐ</i>	Ikke have mulighed for (Pulleyblank, s. 49).
禁	<i>jìn</i>	... ; forhindre. NB <i>nài</i> 奈 → 17.
士卒	<i>shìzú</i>	(Almen betegnelse for soldater). 士 → 25. 卒 → 26.
佚樂	<i>yìlè</i>	Bekvem og nemt.
咸	<i>xián</i>	Alle, sammen, fælles indsats; almindelig; ophøre; (et af de 64 hexagrammer), burde.
樂	<i>lè</i>	Nyde; glad; med glæde;
	<i>yuè</i>	musik.
27 煩擾	<i>fánrǎo</i>	Rodet; forstyrre, irritere; irriteret; irriterende.
27 虜	<i>lǔ</i>	→ 3.
得	<i>dé</i>	At få; opnå; opnå at, kunne. (Se Pulleyblank, s. 46).
犯	<i>fàn</i>	→ 26.

邊郡	<i>biānjùn</i>	→ 9.
名	<i>míng</i>	→ 10.
畏	<i>wèi</i>	Frygte.
略	<i>lüè</i>	En grænse; besigtige; indtage med magt; planlægge, en plan; system (politisk, ideologisk o.s.v.); nødvendige forudsætninger; formindske; enkel; cirka; ubetydeligt; en lille mængde; skarp.

Hàn shū versionen har 然匈奴畏廣 for 然...略, nok fordi 李廣之略 er tvetydig: betyder det 'Lǐ Guǎngs planer/strategier' eller 'at Lǐ Guǎng angriber'?

28 士卒	<i>shìzú</i>	→ 26.
多	<i>duō</i>	Mange; 多 for de flestes vedkommende.
樂	<i>lè, yuè</i>	→ 26.
從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13.
苦	<i>kǔ</i>	Bitter smag; bitter; (en bitter spiselig plante); smertefuld; at vanære; udmattet; 苦 have, forbitres ved; bekymre, være bekymret; lide af; hårdtarbejdende; yderst; 太 for; 久 lang tid, uopsættelig.
孝景[帝]	<i>Xiào Jǐng [-dì]</i>	→ 6.
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
諫	<i>jiàn</i>	Protestere, formane.
直諫	<i>zhíjiàn</i>	Formane uden omsvøb.

以數直諫 betyder formentlig, 'fordi han flere gange kom med formaninger til hof-fet'.

太中大夫	<i>tàizhōng dàfū</i>	Rådgiver for kejseren. Der var op til 20 af dem. De kunne ikke handle på eget initiativ men kun på kejserens forespørgsel. Blev sendt på inspektionsture ud i provinserne. 太中大夫 kondolerede ved 列侯 dødsfald, ledede sørgeceremonien og indsatte efterfølgeren. Kejserens rådgivere var inddelt i tre rangklasser hvoraf 太中大夫 var den anden. Lønramme 1.000 石 (Bielenstein).
為人	<i>wéirén</i>	Personlig adfærd; personlige karaktertræk (moralsk eller fysisk).
廉	<i>lián</i>	...; ærlig; retskaffen; reel.
謹	<i>jǐn</i>	Omgås med forsigtighed; forsigtig; alvorligt; streng.
文法	<i>wénfǎ</i>	Loven; en lov.
29 馬邑[縣]	<i>Mǎyì [xiàn]</i>	Præfektur i det nuværende Shuò amt 朔縣, Shānxī (Tán Qíxiāng, 17–18(3)10).
誘	<i>yòu</i>	→ 14.
單于	<i>Chányú</i>	(Titel på den øverste leder af Xiōngnú 匈奴.)
Det er bemærkelsesværdigt, at alle vestlige sinologer transskriberer 單于 med <i>shanyu</i> (antageligt <i>shànyú</i>), mens alle kinesiske ordbøger angiver, at det udtales <i>chányú</i> .		
伏	<i>fú</i>	→ 20.
旁谷	<i>pánggǔ</i>	En nærliggende dal. 旁 → 20.
驍	<i>xiāo</i>	...; modig og stærk.
驍騎將軍	<i>xiāoqí jiāngjūn</i>	En af flere titler der blev taget i anvendelse i forbindelse med hærens mobilisering i tilfælde af krig (Bielenstein). 騎 → 3. 將軍 → 7.

領	<i>lǐng</i>	Hals; krave; lede, befale; 兼任 sidde i en midlertidig stilling; føre; modtage; forstå; administrere; = 嶺, bjergkam; (måleord for tøj).
屬	<i>shǔ</i>	. . . ; 屬 være underordnet nogen. (Findes også som titel i Bielenstein uden nærmere definition, sandsynligvis betegnelse for det menige personel i administrationskontorerne).
護軍	<i>hùjūn</i>	Ukendt funktion. Underordnet 大司馬 i 119 f.v.t. (Bielenstein). 護 → 19.
將軍	<i>jiāngjūn</i>	→ 7.
30 覺	<i>jué</i>	覺 Blive klar over; forstå, indse; oplyse (nogen); opdage;
	<i>jiào</i>	vække; (måleord:) søvn.
去	<i>qù</i>	→ 15.
功	<i>gōng</i>	. . . ; militær merit.
歲	<i>sui</i>	År.
衛尉	<i>wèiwèi</i>	→ 22.
雁門[關]	<i>Yànmén [guān]</i>	[Der var tre forskellige pas (<i>guān</i>), som hed Yànmén, 'Vildgåsporten', to i det nuværende Shānxī og ét i det nuværende Sìchuān.] 雁門郡 → 9.
破敗	<i>pòbài</i>	Blive besejret; 破 besejre; knuse. 敗 → 38.
31 生得	<i>shēngdé</i>	→ 14.
素	<i>sù</i>	. . . ; altid, hele tiden.
素聞	<i>sùwén</i>	Høre om uafbrudt.
令	<i>lìng</i>	→ 13.
必	<i>bì</i>	→ 12.

賢	<i>xián</i>	Vis, intelligent, kompetent.
生致	<i>shēngzhì</i>	Levere levende.
胡	<i>Hú</i>	→ 2.
騎	<i>qí</i>	→ 3.
時	<i>shí</i>	. . . ; i tide; på det tidspunkt.
傷	<i>shāng</i>	→ 12.
病	<i>bìng</i>	Alvorlig sygdom; blive syg; (om en sygdom:) blive værre.
置	<i>zhì</i>	Løse (nogen fra noget); sætte til side, smide væk; 置 anbringe; station.
閒	<i>jiān</i>	= 間.
絡	<i>luò</i>	Vinde silke; indkredse, omringe; indhylde; en hests hovedtøj; net; reb; arterier og vener; 絡 binde sammen;
	<i>lào</i>	netpose; redskab til at vinde silke med.
32 盛	<i>shèng</i>	Fornem; fremgangsrig, blomstrende; rig, overdådig; stærk, robust; smuk; voldsom; fremragende; fjerneste punkt, yderpunkt; yderst; rose; nære; gavmild;
	<i>chéng</i>	盛 holde, indeholde.
臥	<i>wò</i>	→ 20.
行	<i>xíng, háng</i>	→ 7.
餘	<i>yú</i>	→ 19.
里	<i>lǐ</i>	→ 15.
詳	<i>xiáng</i>	. . . ;

	<i>yáng</i>	= 佯 foregive, lade som om.
睨	<i>nì</i>	Kaste et blik til siden; hælde til siden.
旁	<i>páng</i>	→ 20.
胡	<i>Hú</i>	→ 2.
兒	<i>ér</i>	Barn; ung mand; søn.
暫	<i>zàn</i>	⦿ Pludseligt; midlertidigt; begynde.
騰	<i>téng</i>	At hoppe.
[上馬	<i>shàng mǎ</i>	→ 14.]
因	<i>yīn</i>	. . . ; derpå.
推	<i>tuī</i>	Skubbe bagfra.
墮	<i>duò</i>	Falde; lade falde.
33 取	<i>qǔ</i>	→ 7.
弓	<i>gōng</i>	Bue (våben).
鞭	<i>biān</i>	Pisk; piske; . . .
馳	<i>chí</i>	→ 13.

Hàn shū versionen har 暫騰而上胡兒馬, 因抱兒鞭馬南馳數十里, 得其餘軍.

[抱	<i>bào</i>	Favne, omgive,]
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
里	<i>lǐ</i>	→ 15.
復	<i>fù</i>	→ 19.
得	<i>dé</i>	→ 27.

餘	<i>yú</i>	→ 19.
因	<i>yīn</i>	→ 32.
引	<i>yǐn</i>	→ 21.
入	<i>rù</i>	→ 10.
塞	<i>sāi</i>	Grænse; grænsepost; blokere.
捕	<i>bǔ</i>	Gribe, arrestere; fange (fisk, vildt o.s.v.).
<i>Hàn shū</i> versionen udelader 捕者.		
追	<i>zhuī</i>	→ 16.
34 以故	<i>yǐgù</i>	Derfor (Pulleyblank, s. 162).
得	<i>dé</i>	→ 27.
脫	<i>tuō</i>	. . . ; undslippe.
下吏	<i>xiàli</i>	Officer af lavere rang; ⦿ overgive (nogen) til retsvæsenet til nærmere undersøgelse.
<i>Hàn</i> 漢 må forstås her som 'hovedstaden, hoffet'.		
吏	<i>lì</i>	→ 25.
當	<i>dāng, dàng</i>	→ 4.
失亡	<i>shīwáng</i>	Miste.
虜	<i>lǚ</i>	→ 3.
生得	<i>shēngdé</i>	→ 14.
斬	<i>zhǎn</i>	Halshugge; dræbe; hugge (træ); skære af.
贖	<i>shú</i>	Løskøbe.
35 庶人	<i>shùrén</i>	. . . ; en almindelig borger uden officiel rang.

Om muligheden for at købe sig fri fra en straf se A. F. P. Hulsewé: *Remnants of Han law* (Leiden: Brill, 1955), pp. 205–214.

36 Paralleltæksten i *Hàn shū* (s. 2443) har 數歲, 與故 i stedet for 頃...故, og udelader 野.

頃	<i>qǐng</i>	(Arealenhed, lige med 100 <i>mǔ</i> 畝); et øjeblik; snart.
頃之	<i>qǐngzhī</i>	Snart, kort tid derefter.
家居	<i>jiājū</i>	Bo hjemme (i modsætning til at sidde i et offentligt embede); familieejendom.
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
歲	<i>sui</i>	→ 30.
故	<i>gù</i>	→ 1.
穎陰侯	<i>Yǐngyīn hóu</i>	(Ifølge den kinesiske kommentar hed han Guàn Yīng 灌嬰, og sønnesønnen hed Guàn Qiáng 灌強. Guàn Yīng var en berømt general; man ved ikke noget om Guàn Qiáng.)
屏	<i>píng</i>	En lille mur, der vender mod indgangen til et palads; spærring; skærm;
	<i>bǐng</i>	gemme; skjule; skærme; fjerne; undgå.
[屏居	<i>bǐngjū</i>	Trække sig tilbage fra det offentlige liv.]
野居	<i>yějū</i>	Bo udendørs. 居 → 22.
藍田[縣]	<i>Lántián [xiàn]</i>	Præfektur nær det nuværende Lántián amt, Shǎnxī (Tán Qíxiāng, 15–16(4)5).
射獵	<i>shèliè</i>	Gå på jagt med bue og pil. 射 → 2. 獵 → 41.
嘗	<i>cháng</i>	→ 3.
夜	<i>yè</i>	Nat; om natten.

從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13. [Her antageligt, ' ledsage' .]
騎	<i>qí</i>	→ 3.
出	<i>chū</i>	→ 23.
37 飲	<i>yǐn</i>	Drikke; en drik;
	<i>yìn</i>	give (nogen) noget at drikke; give (dyr) vand.
霸陵	<i>Bàlíng</i>	Kejser Wén-di's 文帝 grav. → 2.
亭	<i>tíng</i>	Kommune (administrativ inddeling af <i>xiāng</i> 鄉); 𠄎 herberg for embedsmænd.
尉	<i>wèi</i>	... ; vagt.
醉	<i>zuì</i>	Være fuld.
呵	<i>hē</i>	= 訶. 𠄎 Skælde ud højlydt; varme med åndedraget; (lyd af latter, <i>hēhē</i> 呵呵).
止	<i>zhǐ</i>	→ 17.
故	<i>gù</i>	→ 1.
尚	<i>shàng</i>	... ; 尚且 selv, ikke engang.
38 夜行	<i>yèxíng</i>	Gå ud om natten. 夜 → 36. 行 → 7.
何乃	<i>hé nǎi</i>	Hvordan kan —; 𠄎 for slet ikke at tale om, så meget desto mere.
止	<i>zhǐ</i>	→ 17.
宿	<i>sù</i>	𠄎 Tilbringe natten; blive et stykke tid; opholdssted; nat; den mellemliggende nat; gammel; sædvanlig;
	<i>xiǔ</i>	(måleord:) 一夜稱一宿;
	<i>xiù</i>	(astronomi:) konstellation.

亭	<i>tíng</i>	→ 37.
亭下 betyder ‘ved siden af (udenfor) herberget’.		
居	<i>jū</i>	→ 22.
無何	<i>wúhé</i>	Ikke noget særligt; 㒼 kun et øjeblik.
匈奴	<i>Xiōngnú</i>	→ 2.
入	<i>rù</i>	→ 10.
殺	<i>shā, shài</i>	→ 3.
遼西[郡]	<i>Liáoxī [jùn]</i>	Kommandantur i den nordlige del af den nuværende Héběi provins (Tán Qíxiāng, 27–28(3)5).
太守	<i>tàishǒu</i>	→ 7.
敗	<i>bài</i>	Ødelægge; falde, lakke mod enden; tabe, blive slået.

Ifølge kommentaren er ‘General Hán’ 韓將軍 Hán Ānguó 韓安國, som var en berømt general og en høj embedsmand ved hoffet. Den begivenhed, der refereres til her, synes ellers at være ukendt.

39 徙	<i>xǐ</i>	→ 2.
右北平[郡]	<i>Yòuběipíng [jùn]</i>	Kommandantur nordøst for Chéngdé 承德, Héběi (Tán Qíxiāng, 27–28 (3)4).
召拜	<i>zhàobài</i>	Udpege, udnævne. 召 → 49. 拜 → 84.
即	<i>jí</i>	... ; derpå, straks.
尉	<i>wèi</i>	→ 37.
俱	<i>jù</i>	→ 23.

Yǔ jù 與俱 skal forstås som 與之俱, ‘være sammen med ham’.

至	<i>zhì</i>	→ 19.
---	------------	-------

斬	<i>zhǎn</i>	→ 34.
---	-------------	-------

Efter denne episode med halshugning af den fulde vagt fortæller *Hàn shū* versionen om følgen: Lǐ Guǎng sendte en rapport om hændelsen til hoffet og undskyldte. Kejseren svarede, at den slags blodige handlinger er det som forventes af en general.

40 聞	<i>wén</i>	Høre; høre tale om; rapportere til en overordnet; nyheder; viden; berømt; berømmelse; (transitivt verbum:) lugte.
號	<i>hào</i>	... ; kalde.
飛	<i>fēi</i>	Flyve.
避	<i>bì</i>	Undgå.
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
歲	<i>sui</i>	→ 30.
敢	<i>gǎn</i>	→ 16.
入	<i>rù</i>	→ 10.
41 出	<i>chū</i>	→ 23.
獵	<i>liè</i>	Gå på jagt; jage.
草	<i>cǎo</i>	→ 24.
石	<i>shí</i>	→ 3.
虎	<i>hǔ</i>	Tiger.
中	<i>zhōng</i>	... ;
	<i>zhòng</i>	... ; ramme i centrum af målet.

沒	<i>mò</i>	Synke; oversvømmet; begrave, skjule; være skjult; blive tilintetgjort; forsvinde; svækkes; falde i fjendens hænder; 𠄎 gennembore; tilintetgøre; dø;
	<i>méi</i>	intet; ikke have.
鏃	<i>zú</i>	Pilespids.
視	<i>shì</i>	Se på; undersøge.
因	<i>yīn</i>	→ 32.
復	<i>fù</i>	→ 19.
更	<i>gēng</i>	Ændre; skiftevis; gennemgå (en fase), erfaring;
	<i>gèng</i>	endnu mere; 𠄎 igen.
終	<i>zhōng</i>	→ 20.
入	<i>rù</i>	→ 10.
42 居	<i>jū</i>	→ 22.
聞	<i>wén</i>	→ 40.
虎	<i>hǔ</i>	→ 41.
嘗	<i>cháng</i>	→ 3.
騰	<i>téng</i>	→ 32.
傷	<i>shāng</i>	→ 12.
竟	<i>jìng</i>	... ; til sidst.
43 廉	<i>lián</i>	→ 28.
賞賜	<i>shǎngcì</i>	Give (gave fra overordnet til underordnet); noget til-delt, belønning. 賞 → 7.
輒	<i>zhé</i>	𠄎 Altid; øjeblikkelig; handle uautoriseret.

分	<i>fēn</i>	Separat, opdelt; 𠄎 dele; uddele; skelne.
	<i>fèn</i>	del; rang.
麾	<i>huī</i>	Fane.
麾下	<i>huīxià</i>	Under en officers fane; 𠄎 en militært underordnet; æresbetegnelse for officer.
飲	<i>yǐn, yìn</i>	→ 37.
食	<i>shí</i>	Spise; drikke; mad;
	<i>sì</i>	fodre.
士	<i>shì</i>	→ 25.
共	<i>gòng</i>	𠄎 Sammen;
	<i>gōng</i>	= 恭 respektfuld, respektere; forsyne;
	<i>gǒng</i>	= 拱 klappe hænderne sammen, vise respekt; omringe, indkredse.

Sætningen *yǐn shí yǔ shì gòng zhī* 飲食與士共之 er en inversion af 與士共飲食, 'Han spiste sammen med soldaterne'. Hensigten med inversionen er at gøre det verbale led 飲食 til tema: 'Spise og drikke, det gjorde han sammen med soldaterne.'

[終身	<i>zhōngshēn</i>	Hele livet. 終 → 20.]
餘	<i>yú</i>	→ 19.
餘材	<i>yúcai</i>	Overskudsindtægt; opsparat rigdom. 餘 → 19.
44 終	<i>zhōng</i>	→ 20.
家產	<i>jiāchǎn</i>	Familieejendom.
事	<i>shì</i>	→ 24.

為人	wéirén	→ 28.
猿	yuán	= 猿, abe.
臂	bì	Arme; forlemmer (på et dyr).
善	shàn	→ 3.
天性	tiānxìng	Et medfødt træk.
他人	tārén	Andre.
及	jí	→ 4.
45 訥	nè	不善於講話 uarticuleret.
訥口	nèkǒu	言語遲鈍 uarticuleret.
少	shǎo	☞ Få; få personer; utilstrækkelig; utilfreds med; reducere; at afsky; ikke længe; lidt; miste;
	shào	ung; ung person; barn.
言	yán	Sige; tale; referere til; diskutere; fortælle; ☞ ord, skrifttegn.
居	jū	→ 22.
軍陳	jūnzhèn	Militære dispositioner. 陳 → 15.
闊	kuò	Bred.
闊狹	kuòxiá	Bred eller smal, bredde; grov eller tæt, tæthed. 狹 → 97.

Ifølge kommentaren betegner *shè kuòxiá* 射闊狹 et spil, hvori taberen (i hver runde?) skulle drikke vin.

飲	yǐn, yìn	→ 37.
專	zhuān	☞ Alene; specialiseret; målbevidst.

戲	xì	Et spil, sport; spille; tumle; joke; lege; optræde med sang / musik / akrobatik / dans.
竟死	jìngsǐ	Hele livet (ifølge den kinesiske kommentar til teksten). 竟 → 42. 死 → 53.
將	jiāng, jiàng	→ 1.
兵	bīng	Våben; ☞ soldat.
乏絕	fájué	Fattigdom; midlertidig mangel.
46 處	chù	☞ Sted;
	chǔ	bo, befinde sig; ordne, tage sig af (en sag).
士卒	shìzú	→ 26.
盡	jìn	→ 12.
飲	yǐn, yìn	→ 37.
近	jìn	→ 17.
不嘗	bùcháng	Aldrig. 嘗 → 3.
寬緩	kuānhuǎn	Mild, tolerant, efterladende; langsom, rolig.
苛	kē	Barsk; plage;
士	shì	→ 25.
愛樂	àilè	Holde af, elske.
為用	wéiyòng	Være til tjeneste. 用 → 3.
47 見	jiàn	. . . ; møde, komme ud for.
敵	dí	Fjende.
急	jí	→ 17.

數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
步	<i>bù</i>	→ 13.
度	<i>dù</i>	Grænse; lov, standard; 過 passere; = 渡 krydse et vadested; (måleord:) 一回為一度;
	<i>duó</i>	Måle, beregne; 測 anslå.
中	<i>zhōng, zhòng</i>	→ 41.
發	<i>fā</i>	. . . ; skyde en pil.
應	<i>yìng</i>	Være i ligevægt; svare til; 應 svare, give genklang.
	<i>yīng</i>	Burde, være nødt til; tillade.
弦	<i>xián</i>	En streng.
倒	<i>dǎo</i>	☞ Falde ned; flytte.
	<i>dào</i>	På hovedet; ulydig.
用	<i>yòng</i>	→ 3.
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
困辱	<i>kùnrǔ</i>	I nød og ydmyget.
猛獸	<i>měngshòu</i>	→ 4.
48 傷	<i>shāng</i>	→ 12.
云	<i>yún</i>	. . . ; (finalpartikel:) det siges.
49 居	<i>jū</i>	→ 22.
頃之	<i>qǐngzhī</i>	→ 36.
石建	Shí Jiàn	(Han døde 123 f.v.t., Loewe, <i>Biographical dictionary</i> , s. 477–478).

卒	<i>zú</i>	→ 26.
上	<i>shàng</i>	→ 8.
召	<i>zhào</i>	Indkalde; ansætte; kalde sammen; give anledning til.
代	<i>dài</i>	Erstatte.
郎中令	<i>lángzhōnglìng</i>	Ansvarlig for sikkerheden i de offentligt tilgængelige dele af kejserens palads og for kejserens sikkerhed når han forlod paladset (Bielenstein: Prefect of the Gentlemen of the Palace). Der ser ud til at have eksisteret en tredeling af ansvaret for kejserens sikkerhed: (1) eunukkerne (i de private gemakker); (2) 郎中令; (3) 衛尉 (→ 30).
元朔	Yuánshuò	. . . ; regeringsperiode, 128–123 f.v.t.
後將軍	<i>hòujiāngjūn</i>	En af flere militære titler, der blev taget i anvendelse i forbindelse med hærens mobilisering i tilfælde af krig (Bielenstein).
從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13. [Her antageligt, ' ledsage '].
大將軍	<i>dàjiāngjūn</i>	En af flere titler, der blev taget i anvendelse i forbindelse med mobilisering af hæren i tilfælde af krig. 大將軍 stod som 將軍 og 偏將軍 i spidsen for en division 營 (den største kampenhed i hæren) (Bielenstein).
出	<i>chū</i>	→ 23.
50 定襄[郡]	Dìngxiāng [jùn]	Kommandantur nær det nuværende Horinger, Indre Mongoliet (Tán Qíxiāng, 17–18(2)9).
擊	<i>jī</i>	→ 2.
將	<i>jiāng, jiàng</i>	→ 1.
率	<i>shuài</i>	Lede; befalingshavende general; følge; overholde; langs;

	<i>lǜ</i>	standard; proportion; andel.
[中率	<i>zhònglǜ</i>	Opfyldte sin kvote.] 中 → 41.
<i>Zhòng shǒu lǜ lǜ</i>		中首虜率: 'opfyldte kvoten for hoveder og fanger'. 中 → 41. 首 → 3. 虜 → 8.
以	<i>yǐ</i>	... ; på grund af.
功	<i>gōng</i>	→ 30.
侯	<i>hóu</i>	→ 1.
歲	<i>suì</i>	→ 30.
以	<i>yǐ</i>	→ 2.
郎中令	<i>lángzhōnglìng</i>	→ 49.
將	<i>jiāng, jiàng</i>	→ 1.
51 出	<i>chū</i>	→ 23.
右北平[<i>Yòuběipíng</i>	→ 39.
郡]	[jùn]	
博望	<i>Bówàng</i>	Bjerg i nærheden af det nuværende Nányáng 南陽, Hénán (Tán Qíxiāng, 22–23(2)6). 望 → 14.
博望侯	<i>Bówàng hóu</i>	Zhāng Qiāns 張騫 adelstitel. 侯 → 1.
張騫	<i>Zhāng Qiān</i>	(aktiv omkring 125 f.v.t.). Om denne berømte rejsende, den første udsending fra Hàn til De vestlige Region- er, kan der for eksempel læses i Cambridge history, s. 407ff + indeks.
俱	<i>jù</i>	→ 23.
異	<i>yì</i>	... ; forskellig.
道	<i>dào</i>	→ 4.

可	<i>kě</i>	... ; cirka.
里	<i>lǐ</i>	→ 15.
左賢王	<i>Zuǒ xián wáng</i>	(En Xiōngnú adelstitel, sammenlign 右賢王 → 59).
圍	<i>wéi</i>	Omringe.
52 軍士	<i>jūnshì</i>	Soldat. 士 → 25.
恐	<i>kǒng</i>	→ 8.
使	<i>shǐ</i>	→ 11.
子	<i>zǐ</i>	→ 4.
[李]敢	<i>Lǐ Gǎn</i>	→ 83.
往	<i>wǎng, wàng</i>	→ 13.
馳	<i>chí</i>	→ 13.
獨	<i>dú</i>	Alene; kun.
直貫	<i>zhíguàn</i>	Bryde direkte gennem.
出	<i>chū</i>	→ 23.
左右	<i>zuǒyòu</i>	→ 22.
還	<i>huán, xuán, hái</i>	→ 7.
告	<i>gào</i>	Informere; rapportere til.
53 胡	<i>Hú</i>	→ 2.
虜	<i>lǚ</i>	→ 3.
易與	<i>yìyǔ</i>	(Nedsættende:) nem at have med at gøre.
耳	<i>ěr</i>	... ; = 而已 (Pulleyblank, s. 134).

軍士	<i>jūnshì</i>	→ 52.
圓	<i>yuán</i>	Himmelhvælv; = 圓, cirkulær; mønt;
	<i>huán</i>	= 環, omringe.
圓陳	<i>yuánzhèn</i>	Cirkulær formation af soldater. 陳 → 15.
嚮	<i>xiàng</i>	方向 retning; 面對 stille sig med ansigtet til; haste mod; tæt på; tidligere; 剛才 netop; hvis, antaget at; være en ynder af.
急	<i>jí</i>	→ 17.
擊	<i>jī</i>	→ 2.
矢	<i>shǐ</i>	Pil.
雨	<i>yǔ</i>	Regn.
兵	<i>bīng</i>	→ 45.
死	<i>sǐ</i>	Dø.
過	<i>guò</i>	... ; overgå, overstige.
且	<i>qiě</i>	→ 12.
54 盡	<i>jìn</i>	→ 12.
令	<i>lìng</i>	→ 13.
士	<i>shì</i>	→ 25.
持滿	<i>chímǎn</i>	Bevare hvad man har opnået; 𠄎 spænde en bue fuldt ud. 持 → 76.
毋	<i>wú</i>	Lade være med; ikke; ikke have; ingen.
發	<i>fā</i>	→ 47.
身自	<i>shēnzì</i>	→ 13.

大黃	<i>dàhuáng</i>	(Navn på en type armbrøst, ifølge den kinesiske kommentar til teksten).
裨	<i>bì</i>	Supplere, udfylde;
	<i>pí</i>	underordnet; middelmådig.
裨將	<i>bìjiàng</i>	Vicegeneral.
殺	<i>shā, shài</i>	→ 3.
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
益	<i>yì</i>	... ; gradvist.
解	<i>jiě</i>	→ 17.
會	<i>huì</i>	→ 20.
日暮	<i>rìmù</i>	Skumring.
吏士	<i>lìshì</i>	Officerer og soldater; (generel betegnelse for regering-sansatte). 吏 → 25. 士 → 25.
55 人色	<i>rénse</i>	Teint; en persons karakter, gejst.
意氣	<i>yìqì</i>	Vilje og sjæl; venskabelige følelser. 意 → 18.
自如	<i>zìrú</i>	Samme som før; utvungen.
益	<i>yì</i>	→ 54.
治	<i>zhì</i>	→ 25.
服	<i>fú</i>	Beklædning; sørgetøj; have på; opgave, job; tage sig af; løse (en opgave); 𠄎 underkaste sig; affinde sig med, være overbevist; overgive sig; vænne sig til.
勇	<i>yǒng</i>	Modig; mod.
明日	<i>míngri</i>	Næste dag.

復	<i>fū</i>	→ 19.
力戰	<i>lìzhàn</i>	→ 10.
博望侯	Bówàng hóu	→ 51.
至	<i>zhì</i>	→ 19.
56 解	<i>jiě</i>	→ 17.
去	<i>qù</i>	→ 15.
罷	<i>bà</i>	Sende (en forbryder) i eksil; fjerne fra en post; ophæve, tilbagekalde; stoppe, afslutte; vende tilbage;
	<i>pí</i>	træt, 疲 udmattet; svækling.
弗	<i>fú</i>	→ 21.
	<i>zhūī</i>	→ 16.
幾	<i>jǐ</i>	...;
	<i>jī</i>	...; næsten.
沒	<i>mò, méi</i>	→ 41.
罷歸	<i>bàguī</i>	Trække sig tilbage.
法	<i>fǎ</i>	...; lov.
留遲	<i>liúchí</i>	Forsinke. 留 → 16.
後期	<i>hòuqī</i>	Komme for sent. 期 → 96.
當	<i>dāng, dàng</i>	→ 4.
贖	<i>shú</i>	→ 34.
57 庶人	<i>shùrén</i>	→ 35.
功	<i>gōng</i>	→ 30.

自如	<i>zìrú</i>	→ 55.
賞	<i>shǎng</i>	→ 7.
58 初	<i>chū</i>	→ 6.
從弟	<i>cóngdì</i>	→ 3.
[李]蔡	[Lǐ] Cài	→ 3.
俱	<i>jù</i>	→ 23.
事	<i>shì</i>	→ 24.
孝文帝	Xiào Wén-dì	→ 2.
[孝]景帝	[Xiào] Jǐng-dì	→ 6.
積	<i>jī</i>	Hobe korn op; samle; akkumulere.
功勞	<i>gōngláo</i>	Fortjenester og bedrifter.
孝武帝	Xiào Wǔ-dì	→ 22.
代[國]	Dài [guó]	→ 9.
相	<i>xiāng</i>	...;
	<i>xiàng</i>	øverste administrative leder i et fyrstendømme, parallel til 丞相 i centraladministrationen (→ 60). 145 f.v.t. ændret fra 丞相 til 相 som følge af beskæring af fyrstendømmernes rettigheder efter De syv Fyrstendømmers opstand (吳楚軍時 → 6). I et markisat ærestitel, der tildeltes <i>lìng</i> 令 (leder af præfektur) eller <i>zhǎng</i> 長 (leder af præfektur på mindre end 10.000 戶) (Bielenstein).

Da *xiàng* 相 var et embede i et kongedømme må Lǐ Cài have fået titlen før Dài blev ændret fra fyrstendømme til kommandantur i 143 f.v.t. Det er svært at få dette til at passe i kronologien, og *Hàn shū* versionen udelader ordene 孝武帝時, 至代相.

- 59** *Hàn shū* versionen har 武帝元朔中為輕車將軍.
- 元朔 Yuánshuò → 49.
- 輕車將軍 *qīngchē jiāngjūn* [General of Light Carriages (ikke i Bielenstein)].
- 右賢王 Yòu xián wáng (Titel på Xiōngnú adelsmand).
[Sammenlign 左賢王 → 51].
- 中率 *zhònglǜ* → 50.
- 封 *fēng* Dyrke træer; offerceremoni på Tàishān; forsegle; et segl; grænse; 封 forlene, tildele en et område som len.
- 樂安 Lè'ān (Tæt på Bóxīng 博興, Shāndōng).
- 元狩 Yuánshòu Regeringsperiode, 122–117 f.v.t.
- 60** 公孫弘 Gōngsūn Hóng ‘... is remembered in the annals of Chinese history as the classic case of a man who rose from the humblest circumstances of a keeper of pigs to the office of chancellor, highest in the land, which he held from 124 to 118 B.C.’ (Cambridge history, s. 109).
- 丞相 *chéngxiàng* En af 三公 → 61). Ansvarlig for statsbudgettet. Hans kontor samlede og vurderede de økonomiske opgørelser der blev indleveret i hovedstaden den 1. dag efter nytår. Han førte lister over embedsmændene og vurderede deres indsats (Bielenstein).
- 為人 *wéirén* → 28.
- 下中 *xiàzhōng* (Det næstnederste niveau af ni, fra 上上 til 下下).
- 名聲 *míngshēng* Berømmelse; ry, omdømme.
- 爵邑 *juéyì* Adelsrang og len.

- 九卿 *jiǔqīng* De ni Ministre (topministre, underordnet De tre Excellencer 三公, → 61). Af ministrene er følgende nævnt i teksten: 衛尉 (→ 30) og 郎中令 (→ 49) (Bielenstein).
- 61** 列侯 *lièhóu* Titel på indehaveren af et len i form af 縣, 鄉 eller 亭 med et vist antal 戶. En 列侯 skulle opholde sig i sit len men kunne med særlig tilladelse tage ophold i hovedstaden. Lenets administration blev udpeget af centralregeringen, lensherren modtog blot indtægterne fra det (Bielenstein: Full Marquis). 侯 → 1.
- Zhū* 諸 er tilsyneladende flertalsmærke her, selvom det er usædvanligt, at det ikke står direkte foran det substantiv, som det modificerer.
- 三公 *sāngōng* De tre Excellenser. Statens øverste administrative ledelse. I teksten omtales 丞相 → 60) og 太尉 (→ 6). Den tredje var 御史大夫, hvis hovedopgave det var at holde opsyn med statens embedsmænd og hindre magtmisbrug (Bielenstein).
- 軍吏 *jūnlì* (Generel betegnelse for officerer af højere rang). 吏 → 25.
- 士卒 *shìzú* → 26.
- 或 *huò* ...; 有人 nogle; 有的 nogle (personer); =惑, forvirre, vildlede.
- 取 *qǔ* → 7.
- 侯 *hóu* → 1.
- 嘗 *cháng* → 3.
- 望氣 *wàngqì* Seer der spår i skyernes *qì*.
- 王朔 Wáng Shuò (Man ved meget lidt om ham, se Loewe, *Biographical dictionary*, s. 553).
- 燕語 *yànyǔ* Sludre, snakke.

Den lange sætning, linie 61–63, synes at være ment som et eksempel på Lǐ Guǎng's måde at tale på. Adjunktet til det sidste *zhě* 者 ('den sag, at . . .') er hele strækningen fra 自漢擊 til 得封邑. Det består af tre led, bundet sammen med *ér* 而. I det midterste led er der igen et *zhě* 者, hvis adjunkt består af tre led (諸...下, 才...人, 以...侯).

Læreren giver en bajer til den, som kan oversætte hele sætningen til én forståelig dansk sætning.

I *Hàn shū* versionen er det sidste *ér* 而 udeladt; dette gør det muligt at læse ytringen som to sætninger.

62 部 *bù* → 23.

Hàn shū versionen har *wàng* 忘, 'dum, pjattet' i stedet for 部.

校尉 *xiàowèi* Officer anvendt i diplomatiet som centralasiatisk sendebud; officer i hæren, leder af et regiment 部 (Bielenstein). 尉 → 37.

才能 *cáinéng* Intelligens og handlekraft.

中人 *zhōngrén* Almindelig person; 中 middelmådig person; eunuk; paladstjenestepige;

zhòngrén såre nogen (fysisk). 中 → 41.

軍功 *jūngōng* → 57.

取 *qǔ* → 7.

63 後人 *hòurén* Efterkommere; eftertiden; tilbagestående, 後 bag andre mennesker.

尺 *chǐ* (Ca. 23 cm i *Hàn* tiden) (*Dù liáng héng*, tavle 4–28).

寸 *cùn* 1/10 *chǐ*.

尺寸 *chǐcùn* En lille smule.

封邑 *fēngyì* Len. 封 → 59.

豈 *qǐ* → 4.

相 *xiāng* . . . ;

xiàng . . . ; fysiognomi (som genstand for spådom).

當 *dāng, dàng* → 4.

邪 *yé* (Spørgepartikel:) = 也乎 (Pulleyblank, s. 16–17).

xié . . .

且 *qiě* → 13.

固命 *gùmìng* Forudbestemt skæbne. 固 → 73.

64 念 *niàn* 念 Tænke på; længes efter; tanke, intention; et øjeblik.

恨 *hèn* Utilfreds; 恨 fortryde; hade; give skylden, dadle; angre, være ked af; had; fortrydelse.

隴西 *Lǒngxī* → 1.

守 *shǒu* . . . ; = *tàishǒu* 太守 → 7.

羌 *Qiāng* Folkeslag i den vestlige del af det gamle Kina.

反 *fǎn* Vende; modsat; vende tilbage, opstand.

誘 *yòu* → 14.

降 *jiàng* Falde; *xiáng* overgive sig; få til at overgive sig.

詐 *zhà* Snyde, 詐 bedrage; foregive, lade som om.

65 獨 *dú* → 52.

耳 *ěr* → 53.

禍	<i>huò</i>	Katastrofe, uheld; ødelægge, bringe i fare.
於	<i>yú</i>	...; (anvendes efter adjektiver til at angive komparativ, 'end').
66 歲	<i>sui</i>	→ 30.
大將軍	<i>dà jiāngjūn</i>	→ 49.
驃騎將軍	<i>piàoqí jiāngjūn</i>	En af flere titler der blev anvendt i forbindelse med mobilisering af hæren i tilfælde af krig (Bielenstein).
數	<i>shù, shǔ, shuò</i>	→ 8.
請	<i>qǐng</i>	Bede om; søge.
自請	<i>zìqǐng</i>	Bede om ved eget initiativ.
行	<i>xíng, háng</i>	→ 7.
以為	<i>yǐwéi</i>	→ 20.
弗	<i>fú</i>	→ 21.
許	<i>xǔ</i>	Tillade.
良久	<i>liángjiǔ</i>	Lang tid.
67 前將軍	<i>qián jiāngjūn</i>	En af flere titler der blev anvendt i forbindelse med mobilisering af hæren i tilfælde af krig (前 = fortrop) (Bielenstein).
元狩	<i>Yuánshòu</i>	→ 59.
68 從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13.
大將軍	<i>dà jiāngjūn</i>	→ 49.
[衛]青	[Wèi] Qīng	En berømt general, d. 104 f.v.t. Se <i>Cambridge history</i> , index.
擊	<i>jī</i>	→ 2.

塞	<i>sāi</i>	→ 33.
捕虜	<i>bǔlǚ</i>	= 捕擄, tage til fange; 虜 en fange.
知	<i>zhī</i>	→ 21.
單于	<i>Chányú</i>	→ 29.
居	<i>jū</i>	→ 22.
精兵	<i>jīngbīng</i>	Udvalgte tropper (M 8: 912).
走	<i>zǒu</i>	→ 12.
并	<i>bìng</i>	Indlemme; slå sammen med; sammen.
右將軍	<i>yòu jiāngjūn</i>	General of the Right (Bielenstein).
東	<i>dōng</i>	Øst.
69 少	<i>shǎo, shào</i>	→ 45.
回遠	<i>huíyuǎn</i>	Snoet og lang (M 3: 51).
勢	<i>shì</i>	Tendens, tilbøjelighed; situation, omstændigheder; magt og position; heftighed.
屯行	<i>túnxíng</i>	Marchere frem i samlet trop. 屯 → 24. 行 → 7.
自請	<i>zìqǐng</i>	→ 66.
臣	<i>chén</i>	Krigsfange; slave; undersåt; embedsmand; 臣 (ydmyg førstepersonspronomen).
部	<i>bù</i>	→ 23.
前將軍	<i>qián jiāngjūn</i>	→ 67.
70 徙	<i>xǐ</i>	→ 2.

結髮	<i>jiéfà</i>	'In ancient times, when a boy came of age he began to tie up his hair; therefore a young man was called a <i>jiéfà</i> '.
一得	<i>yīdé</i>	. . . ; endelig være i stand til.
當	<i>dāng, dàng</i>	→ 4.
單于	Chányú	→ 29.
願	<i>yuàn</i>	Indvilge i; ønske; håbe; være rede til.
居	<i>jū</i>	→ 22.
71 先死	<i>xiānsǐ</i>	Dø tidligt; før døden, i ens levetid. [Her åbenbart et transitivt verbum, 'at dø før (nogen)', brugt kausativt.]
[衛]青	[Wèi] Qīng	→ 68.
陰	<i>yīn</i>	Nord for (et bjerg); syd for (en flod); overskyet; ☁ i hemmelighed, skjult; dystert; yin.
受	<i>shòu</i>	☞ Modtage; lide, blive udsat for; udstå, døje; arve og give videre; rumme; = 授 [→ 7].
上	<i>shàng</i>	→ 8.
誠	<i>jiè</i>	Advare; formane; redegørelse.
奇	<i>qí</i>	Speciel, ualmindelig; anormal; kostbar, sjælden; opfatte som ualmindelig; sær, underlig; noget underligt;
	<i>jī</i>	(Om tal:) ulige; et ulige tal; resttal; uheldig.
數奇	<i>shùjī</i>	Uheldig. 數 → 8.
毋	<i>wú</i>	→ 54.
恐	<i>kǒng</i>	→ 8.

欲	<i>yù</i>	→ 20.
72 公孫敖	Gōngsūn Áo	(Hans historie fortælles ganske kort i <i>Shǐ jì</i> , kap. 111; den er oversat af Watson (1993, s. 180–181).)
新	<i>xīn</i>	Indledende, første; frisk, ny; lige, netop; fornylig; forny.
失	<i>shī</i>	Miste.
侯	<i>hóu</i>	→ 1.
中將軍	<i>zhōng jiāngjūn</i>	(Ikke i ordbøgerne, sammenlign 大將軍, → 49)
俱	<i>jù</i>	→ 23. Her skal man forstå et <i>zhī</i> 之 mellem <i>yǔ</i> 與 og <i>jù</i> 俱: 'sammen med ham'.
時	<i>shí</i>	→ 31.
73 固	<i>gù</i>	Solid, fast, urokkelig; at styrke, sikre; vedblive, fastholde, fremture; resolut, målbevidst; i sagens natur; helt sikkert; virkelig, sandelig; selvfølgelig; (brugt som 故:) derfor.
辭	<i>cí</i>	En anklagets vidneudsagn; udtryk; afstå fra; tage afsked med; ☞ takke nej; (en skønlitterær genre).
聽	<i>tīng</i>	Lytte; høre; adlyde; modtage, acceptere; ☞ tillade.
長史	<i>zhǎngshǐ</i>	Chief Clerk (Bielenstein).
封	<i>fēng</i>	→ 59.
書	<i>shū</i>	Skrive, nedskrive; skrift; ☞ brev; dokument.
與	<i>yǔ</i>	. . . ; til, adresseret til.
莫府	<i>mùfǔ</i>	→ 24.
急	<i>jí</i>	→ 17.

詣	<i>yì</i>	Tage hen til; besøge; være i audiens hos.
部	<i>bù</i>	→ 23.
如書	<i>rúshū</i>	[Følge ordrene i brevet].
74 謝	<i>xiè</i>	Afslå (en udnævnelse m.m.); undskylde; 謝 sige farvel til; takke; informere.
起	<i>qǐ</i>	...; begynde.
意	<i>yì</i>	→ 18.
愠怒	<i>yùnnù</i>	Vred, rasende.
就	<i>jiù</i>	→ 24.
引兵	<i>yǐnbīng</i>	→ 21.
[趙]食其	[Zhào] Yìjī [Zhào] Shíqí	(Ifølge den kinesiske kommentar bruges begge udtal-er.)
合軍	<i>héjūn</i>	Koncentrere tropper; 合 kombinere to eller flere mil-itære enheder.
亡	<i>wáng, wú</i>	→ 9.
導	<i>dǎo</i>	Lede; 導 guide; pålægge; lære (nogen noget); bane vej for.
或	<i>huò</i>	→ 61.

Hàn shū versionen har 惑 for 或, og der er flere andre interessante varianter i de næste par sætninger.

[惑	<i>huò</i>	Forvirre, vildlede.]
失道	<i>shīdào</i>	Fare vild; ondskabsfuld, ond. 失 → 72.
75 接戰	<i>jiēzhàn</i>	Kæmpe, gå i kamp. 接 → 79.
遁走	<i>dùnzǒu</i>	Flygte. 走 → 12.

還	<i>huán, xuán, hái</i>	→ 7.
絕幕	<i>juémò</i>	Krydse ørkenen; et fjernt ørkenområde (幕 = 漠, ørken).
遇	<i>yù</i>	→ 4.
76 長史	<i>zhǎngshǐ</i>	→ 73.
持	<i>chí</i>	持 Tage, holde; have ansvaret for; støtte; opretholde; beskytte.
糲	<i>bèi</i>	Tørt korn.
醪	<i>láo</i>	Ufiltreret vin.
遺	<i>yí</i>	Miste; noget tabt; udelade; opgive; mangle; efterlade; arv; overskud; glemme; falde, synke; 排泄 (大小便); udskille;
	<i>wèi</i>	overbringe; tildele; gave; sende.

Hverken kommentarerne eller ordbøgerne fortæller, hvad en gave af *bèi* og *láo* betød.

問狀	<i>wènzuàng</i>	Undersøge omstændighederne omkring en sag.
[衛]青	[Wèi] Qīng	→ 68.
上書	<i>shàngshū</i>	Henvende sig skriftligt til en hersker eller overordnet for at give udtryk for sin mening eller rapportere om en situation.
77 報	<i>bào</i>	Afsige en dom; rapportere; svare; gengælde.
曲	<i>qū</i>	...; bøjet.
折	<i>zhé</i>	...; lige.
曲折	<i>qūzhé</i>	Hele sagen, en sags implikationer.

急	<i>jí</i>	→ 17.
責	<i>zé</i>	Kræve; beskylde; forhøre sig om; straffe; 責 beorde; pligt;
	<i>zhài</i>	=債, gæld.
幕府	<i>mùfǔ</i>	→ 24.
簿	<i>bù</i>	Officielt dokument, rapport.
對簿	<i>duìbù</i>	Afhøring, forhør. 對 → 80.
校尉	<i>xiàowèi</i>	→ 62.
罪	<i>zuì</i>	☞ Skyld; fejl; straffe; dømme til straf; give skylden.
78 失道	<i>shīdào</i>	→ 74.
上簿	<i>shàngbù</i>	Indlevere en rapport. 簿 → 77.
79 莫府	<i>mùfǔ</i>	→ 24.
麾下	<i>huīxià</i>	→ 43.
結髮	<i>jiéfà</i>	→ 70.
幸	<i>xìng</i>	Heldig; heldigvis; glædes; håbe; med vilje, særligt; blive favoriseret af en hersker.
接	<i>jiē</i>	Møde, krydse; sammenføje, forbinde; fortsætte; nærme sig; modtage; byde velkommen.
80 徙	<i>xǐ</i>	→ 2.
部	<i>bù</i>	→ 23.
回遠	<i>huíyuǎn</i>	→ 69.
迷失	<i>míshī</i>	Fare vild; tabe.
失道	<i>shīdào</i>	→ 74.

餘	<i>yú</i>	→ 19.
復	<i>fù</i>	→ 19.
對	<i>duì</i>	Svare (en overordnet); overfor, henimod; konkurrere, kappes; modpart, rival; behandle, tage sig af; ægtefælle; gensidigt; kontrastere, sammenligne.
刀筆之吏	<i>dāobǐ zhī lì</i>	Jurist; advokat, juridisk ekspert.
81 遂	<i>sui</i>	→ 13.
引	<i>yǐn</i>	→ 21.
剄	<i>jǐng</i>	Skære halsen over; halshugge.
軍士	<i>jūnshì</i>	
大夫	<i>dàfū</i>	En lokal konges budbringer til det kejserlige hof, lønramme 600 石 (Bielenstein); ☞ udtryk anvendt til at betegne mænd af adelsrang.
士大夫	<i>shìdàfū</i>	(Gammel anvendelse:) regeringsembetsmænd i almindelighed; (senere:) ☞ underordnede officerer; lærde og feudal landadel.
哭	<i>kū</i>	Græde.
百姓	<i>bǎixìng</i>	Folket.
知	<i>zhī</i>	→ 21.
壯	<i>zhuàng</i>	Ung person; stærk, sund; kraftigt bygget; strålende; prise, love, anbefale.
<i>Wú lǎo zhuàng</i> 無老壯 betyder, 'uden hensyn til, om de var gamle eller unge'. 無 → 23.		
垂涕	<i>chuí tì</i>	Græde, udgyde tårer.

82	下吏	<i>xiàli</i>	→ 34.
	當	<i>dāng, dàng</i>	→ 4.
	贖	<i>shú</i>	→ 34.
	庶人	<i>shùrén</i>	→ 35.
83	[李]當戶	[Lǐ] Dānghù	Lǐ Guǎngs sønner
	[李]椒	[Lǐ] Jiāo	
	[李]敢	[Lǐ] Gǎn	
	郎	<i>láng</i>	→ 3.
	少	<i>shǎo, shào</i>	→ 45.
	韓嫣	Hán Yān	En af Kejser Wǔ-dì's yndlinger. Han har en kort biografi i <i>Shǐ jì, juàn</i> 125, 'Biografier over kejsernes mandlige yndlinger'; den er oversat af Watson (1993, <i>Hàn</i> II, s. 421–422).
	戲	<i>xì</i>	→ 45.
	少	<i>shǎo, shào</i>	→ 45.
	遜	<i>xùn</i>	Undslippe, undgå; opgive; vise respekt, underkaste; være underlagt; mindske.
	擊	<i>jī</i>	→ 2.
	走	<i>zǒu</i>	→ 12.
84	勇	<i>yǒng</i>	→ 55.
	拜	<i>bài</i>	... ; tildele (en post).
	代郡	Dài jùn	→ 9.
	太守	<i>tàishǒu</i>	→ 7.

先死	<i>xiānsǐ</i>	→ 71.
腹	<i>fù</i>	Underliv, mave; værne om; den indre del af noget.
遺腹子	<i>yífù zǐ</i>	Barn født efter faderens død.
Den samme sætning i <i>Hàn shū</i> lyder 廣死軍中時.		

85 驃騎將軍 *piàoqí jiāngjūn* → 66.

明年	<i>míngnián</i>	Følgende år.
李蔡	Lǐ Cài	→ 3.
丞相	<i>chéngxiàng</i>	→ 60.
坐	<i>zuò</i>	... ; at blive sigtet for (en forbrydelse).
侵	<i>qīn</i>	Angribe; forbryde sig mod; gradvist.
孝景[帝]	Xiào Jǐng [-dì]	→ 6.
園	<i>yuán</i>	... ; gravplads for herskerens koner og medhustruer.
墾	<i>ruán</i>	= 墾, uudnyttet jord.

Hàn shū versionen giver flere detaljer om Lǐ Cài's forbrydelse.

下吏	<i>xiàli</i>	→ 34.
治	<i>zhì</i>	→ 25.
對獄	<i>duìyù</i>	Stille for retten og dømme. 對 → 80.
86 國	<i>guó</i>	→ 1.
除	<i>chú</i>	Trappe; 除 afskaffe; vedligeholde; udnævne.
校尉	<i>xiàowèi</i>	→ 62.

驃騎將軍	<i>piàoqí jiāngjūn</i>	→ 66.
左賢王	<i>Zuǒ xián wáng</i>	→ 51.
力戰	<i>lìzhàn</i>	→ 10.
奪	<i>duó</i>	Stjæle; indtage, erobre.
鼓	<i>gǔ</i>	Tromme.
旗	<i>qí</i>	→ 7.
斬	<i>zhǎn</i>	→ 34.
賜爵	<i>cìjué</i>	Tildele rang.
關內	<i>guānnèi</i>	Indenfor passene, dvs. hovedstadsområdet.
關內侯	<i>guānnèi hóu</i>	Adelsrang under 列侯 [→ 61].
食邑	<i>shíyì</i>	Modtage skat fra et område; len.
87 代	<i>dài</i>	→ 49.
郎中令	<i>lángzhōnglìng</i>	→ 49.
頃之	<i>qǐngzhī</i>	→ 36.
怨	<i>yuàn</i>	Bære nag, have modvilje mod; hade; fjendskab.
恨	<i>hèn</i>	→ 64.
Ifølge kommentaren skal 恨其父 betyde, 'gjorde, at hans far blev bedrøvet og døde'.		
擊	<i>jī</i>	→ 2.
傷	<i>shāng</i>	→ 12.
匿	<i>nì</i>	Skjule (sig selv); dølge (noget).

諱	<i>huì</i>	Skjule; noget fordækt; navn (på en kejser); tabu tegn i navnet på en hædret person.
匿諱	<i>nìhuì</i>	Skjule.
88 居	<i>jū</i>	→ 22.
無何	<i>wúhé</i>	→ 38.
從	<i>cóng, zòng</i>	→ 13.
上	<i>shàng</i>	→ 8.
雍[縣]	<i>Yōng [xiàn]</i>	(Præfektur i det moderne Fèngxiáng 鳳翔, Shǎnxī) (Tán Qíxiāng, 15–16(4)3).
甘泉宮	<i>Gānquán Gōng</i>	Kejserens sommerresidens i 甘泉山 nordvest for Cháng'ān (Tán Qíxiāng, 15–16(4)4).
獵	<i>liè</i>	→ 41.
驃騎將軍	<i>piàoqí jiāngjūn</i>	→ 66.
[霍]去病	<i>[Huò] Qùbìng</i>	En berømt general, der 'rangerer blandt de få genier i Kinas militærhistorie' (<i>Cambridge history</i> , s. 390).
親	<i>qīn</i>	Forældre; nært beslægtet; nær slægtning; ægteskabelig forbindelse; elske, holde af; nær (i venskab); personligt, selv, i egen person;
	<i>qìng</i>	svigerfamilie.
有親	<i>yǒuqìng</i>	Være beslægtet gennem ægteskabelige forbindelser.
射	<i>shè</i>	→ 2.
時	<i>shí</i>	→ 31.
方	<i>fāng</i>	... ; netop da.

貴幸	<i>guìxìng</i>	Besidde en ærefuld stilling og have tæt forbindelse til herskeren. 貴 → 100.
89 諱	<i>huì</i>	→ 87.
鹿	<i>lù</i>	Hjort.
觸	<i>chù</i>	Stange med hornene; støde sammen med; røre; for-bryde sig mod; risikere, trodse; flytte (noget).
居	<i>jū</i>	→ 22.
歲	<i>sui</i>	→ 30.
<i>Hàn shū</i> versionen udelader 而.		
女	<i>nǚ</i>	... ; datter.
太子	<i>tàizǐ</i>	→ 1.
中人	<i>zhōngrén,</i> <i>zhòngrén</i>	→ 62.
愛幸	<i>àixìng</i>	Holde af og stole blindt på.
男	<i>nán</i>	... ; søn.
寵	<i>chǒng</i>	Holde overdrevent meget af; konkubine; en ærefuld stilling; at ære; hæder; forkæle (et barn).
然	<i>rán</i>	... ; men, ikke desto mindre.
90 氏	<i>shì</i>	... ; familie, slægt.
陵遲	<i>língchí</i>	... ; svækkes, falde.
微	<i>wēi</i>	Utydelig, svag; meget lille; uendelig lille; udefinerlig; dybsindig.
衰微	<i>shuāiwēi</i>	Svækkes.

91 Linierne 91–101, om Lǐ Guǎngs sønnesøn Lǐ Líng 李陵, regnes for en senere tilføjelse til *Shǐ jì*. Versionen i *Hàn shū* er anderledes, og meget mere detaljeret, men man kan også finde klare tekstparalleller. *Hàn shū* versionen er oversat af Watson i *Courtier and commoner in ancient China* (N.Y. & London: Columbia University Press, 1974), s. 24–33.

Det var for sit forsvar for Lǐ Líng, at Sīmǎ Qiān blev dømt til kastration.

壯	<i>zhuàng</i>	→ 81.
建章[宮]	Jiànzhāng [Gōng]	Palads beliggende vest for 未央宮 (→ 22) udenfor Cháng'āns mure (se kortet i Pirazzoli, <i>The Han Dynasty</i> , s. 224).
監	<i>jiàn</i>	(Titel); holde opsyn med; spejl. Bielenstein skriver ikke noget om hvilken funktion indehaveren af denne titel havde men nævner den i en række specifikke sammenhænge. 監 var sandsynligvis en opsynshavende, her med tilknytning til 建章宮. Hucker: Supervisor.
騎	<i>qí</i>	→ 3.
善	<i>shàn</i>	→ 3.
射	<i>shè</i>	→ 2.
愛	<i>ài</i>	... ; være generøs mod.
士卒	<i>shìzú</i>	→ 26.
世	<i>shì</i>	En generation; arve, fortsætte; gennem generationer; et menneskes liv; epoke, æra; verden; verdslig.
深	<i>shēn</i>	Dyb.
入	<i>rù</i>	→ 10.
里	<i>lǐ</i>	→ 15.

- 92** 居延[縣] Jūyán [xiàn] Præfektur i det moderne Ejin Banner (Éjìnà qí 額濟納旗), Gānsù (Tán Qíxiāng, 33–34(2)6).
- 視 *shì* → 41.
- 地形 *dìxíng* Geografiske forhold, topografi.
- 無所 *wúsuǒ* Ingen steder.
- I *Hàn shū* står der 不 i stedet for 無所.
- 虜 *lǚ* → 3.
- 還 *huán, xuán, hái* → 7.
- 騎都尉 *qídūwèi* Chef for 羽林騎 sammen med 羽林中郎將. Parallelt korp til 郎, men bestod af regulære vagter, der ikke var kandidater til offentlige embeder (Bielenstein). 騎 → 3. 都尉 → 6. 郎 → 3.
- 丹陽[郡] Dānyáng [jùn] Kommandantur i den sydlige del af det moderne Ānhuī (Tán Qíxiāng, 24–25(2)4).
- 93** 楚人 *chǔrén* Personer fra Chǔ, dvs. halvbarbarer fra syden.
- 酒泉[郡] Jiǔquán [jùn] Kommandantur i den vestlige del af det moderne Gānsù (Tán Qíxiāng, 33–34(3)5).
- 張掖[郡] Zhāngyè [jùn] Kommandantur lige øst for Jiǔquán (Tán Qíxiāng, 33–34(3)6).
- 屯衛 *túnwèi* Udstationere tropper til forsvar. 屯 → 24. 衛 → 22.
- 94** 天漢 Tiānhàn Regeringsperiode, 100–97 f.v.t.
- 秋 *qiū* Efterår.
- 貳師 Èrshī By i Dàyuān 大宛 (Ferghana-dalen, i det østlige Uzbekistan).

- 李廣利 Lǐ Guǎnglì (I 104 f.v.t. fik han titel af Èrshī General og fik ordre til at belejre byen Èrshī; hændelsen er refereret i *Cambridge history*, pp. 168, 410. Watson mener, at Èrshī er det samme som Sutrishna.)
- 右賢王 Yòu xián wáng → 59.
- 祁連 Qílián Bjergkæde i det sydlige Xīnjiāng og Gānsù.
- 天山 Tiānshān 山名, 即祁連山 bjergkæde, den samme som Qílián.
- 95** 將 *jiāng, jiàng* → 1.
- 射士 *shèshì* Bueskytte. 射 → 2. 士 → 25.
- 步兵 *bùbīng* Infanterister. 步 → 13.
- 居延[縣] Jūyán [xiàn] → 92.
- 可 *kě* → 51.
- 分 *fēn, fèn* → 43.
- 毋 *wú* → 54.
- 專 *zhuān* → 45.
- 走 *zǒu* → 12.
- 96** 期 *qī* Aftalt tidspunkt; tidspunkt, dato; aftalt møde; at aftale; håbe; forberede; begrænset mængde, grænseværdi.
- 單于 Chányú → 29.
- 圍 *wéi* → 51.
- 擊 *jī* → 2.
- 盡 *jìn* → 12.
- 殺 *shā, shài* → 3.

傷	<i>shāng</i>	→ 12.
97 引	<i>yǐn</i>	→ 21.
且...且...	<i>qiě...qiě...</i>	Både...og...samtidig.
戰	<i>zhàn</i>	→ 12.
連	<i>lián</i>	...; uafbrudt.
鬪	<i>dòu</i>	= 鬥, slås.
還	<i>huán, xuán, hái</i>	→ 7.
遮	<i>zhē</i>	Blokere; afskære; skjule.
[遮絕	<i>zhējué</i>	Blokere, afskære.]
狹	<i>xiá</i>	Smal, snæver; få.
道	<i>dào</i>	→ 51.
食	<i>shí, sì</i>	→ 43.
乏	<i>fá</i>	...; mangle forsyninger.
救	<i>jiù</i>	Redde; redning.
98 虜	<i>lǚ</i>	→ 3.
招降	<i>zhāoxiáng</i>	Opfordre til overgivelse. 降 → 64.
面目	<i>miànmù</i>	Ansigt.
陛下	<i>bìxià</i>	(Andenpersonspronomen, bruges ved henvendelse til kejseren).

Brugen af dette særlige andenpersonspronomen her tyder på, at sætningen er citeret fra et brev til kejseren.

降	<i>jiàng, xiáng</i>	→ 64.
盡	<i>jìn</i>	→ 12.
沒	<i>mò, méi</i>	→ 41.
餘	<i>yú</i>	→ 19.
亡散	<i>wángsàn</i>	Spredde og sende på flugt; være spredt og fortabt.
歸	<i>guī</i>	→ 21.
100 單于	<i>Chányú</i>	→ 29.
素聞	<i>sùwén</i>	→ 31.
家聲	<i>jiāshēng</i>	En persons families berømmelse.
I denne sætning kunne man forledes til at tro, at konstruktionen 及...又... betød det samme som 又...又..., men der synes ikke at være belæg for det. Man må nok tage <i>ji</i> 及 som konjunktion, 'når, da', og <i>zhàn</i> 戰 som verbum. <i>Hàn shū</i> versionen har 單于壯陵 i stedet for 單于既...又壯.		
壯	<i>zhuàng</i>	→ 81.
妻	<i>qī</i>	Hustru;
	<i>qì</i>	bortgifte sin datter.
貴	<i>guì</i>	Kostbar, dyr; af høj rang; at adle (ngn.); en person af høj rang; værdsætte, sætte pris på; tilbede; at ære; (høflig præfiks).
族	<i>zú</i>	...; (gammel straf:) henrettelse af tre eller ni slægtsled.
101 敗	<i>bài</i>	→ 38.
隴西	<i>Lǒngxī</i>	→ 1.
士	<i>shì</i>	→ 25.

居	<i>jū</i>	→ 22.
門下	<i>ménxià</i>	En magtfuld familie; håndgangne mænd i en magtfuld familie; discipler.
用	<i>yòng</i>	→ 3.

Yòng 用 må forstås her som *yòng zhī* 用之, 'på grund af det'.

恥	<i>chǐ</i>	= 耻. Skam; en skamfuld sag; betragte som skamfuld; skamme sig.
---	------------	--

102 太史公 *Tàishǐgōng* 'Storhistorikeren', Sīmǎ Qiāns embedstitel.

Citatet er fra *Lúnyǔ* 論語, Bog 13. D. C. Lau's oversættelse lyder: 'If a man is correct in his own person, then there will be obedience without orders being given; but if he is not correct in his own person, there will not be obedience even though orders are given' (D. C. Lau: *Confucius, the Analects*, Penguin Books, 1979, s. 119).

其...之謂 *qí . . . zhī wèi* Det må kaldes . . . !

余 *yú* Jeg, vi, min, vor.
NB: ikke det simplificerede tegn for 餘!

睹 *dǔ* Se; undersøge.

103 悛悛 *xúnxún* Oprigtig og generøs.

鄙 *bǐ* Simpel, upoleret, grov.

道 *dào* . . . ; sige.

辭 *cí* → 73.

盡 *jìn* → 12.

哀 *āi* Sorgfuld; føle med; sørge over; kondolere.

忠實 *zhōngshí* Trofast og ærlig.

誠信 *chéngxìn* Ægte, oprigtigt hjerte

104 士大夫 *shìdàfū* → 81.

諺 *yàn* Ordsprog.

桃 *táo* Fersken.

李 *lǐ* Blomme; (familienavn).

自 *zì* → 8.

蹊 *xī* Bjergvej.

言 *yán* → 45.

諭 *yù* Informere; vide, forstå; drage en parallel.

Pinyin indeks

- āi 哀 103
 ài 愛 91
 àilè 愛樂 46
 àixìng 愛幸 89
 ān 鞍 17
 bà 罷 56
 bàguī 罷歸 56
 bài 拜 84
 bài 敗 38
 báimǎ jiàng 白馬將 18
 bǎixìng 百姓 81
 Bàlíng 霸陵 37
 bào 報 77
 bào 抱 33
 bèi 糲 76
 Běidì jùn 北地郡 9
 bēn 犇=奔 19
 bēng 崩 22
 bǐ 彼 13
 bǐ 鄙 103
 bì 臂 44
 bì 必 12
 bì 裨 54
 bì 避 40
 biān 邊 23
 biān 鞭 33
 biānjùn 邊郡 9
 bijàng 裨將 54
 bīng 兵 45
 bǐng 屏 36
 bìng 病 31
 bìng 并 68
 bǐngjū 屏居 36
 bìxià 陛下 98
 Bówàng 博望 51
 Bówàng hóu 博望侯 51
 bǔ 捕 33
- bù 部 23
 bù 簿 77
 bù 步 13
 bùbīng 步兵 95
 bùcháng 不嘗 46
 bǔlǔ 捕虜 68
 bùqū 部曲 25
 bùwǔ 部伍 23
 bùxíng 步行 13
 cáinéng 才能 62
 cáiqì 才氣 8
 cǎo 草 24
 cháng 嘗 3
 Chánglè Gōng 長樂宮 23
 chángshì 常侍 3
 Chāngyì 昌邑 7
 Chányú 單于 29
 chén 臣 69
 chén 陳 15
 chéng 盛 32
 Chéng Bùshí 程不識 22
 Chéngjì xiàn 成紀縣 1
 chéngxiàng 丞相 60
 chéngxìn 誠信 103
 chí 持 76
 chí 馳 13
 chǐ 尺 63
 chǐ 恥 101
 chì 斥 24
 chǐcùn 尺寸 63
 chìhòu 斥候 25
 chí mǎn 持滿 54
 chōng 衝=衝 4
 chǒng 寵 89
 chōngxiàn 衝陷 4
 chū 出 23
 chū 初 6
- chú 除 86
 chǔ 處 46
 chù 處 46
 chù 觸 89
 chuí 垂 81
 chǔrén 楚人 93
 cí 辭 73
 cìjué 賜爵 86
 cóng 從 13
 cóngdì 從弟 3
 cóngjūn 從軍 2
 cóngxíng 從行 3
 cùn 寸 63
 dà 大 11
 dà jiāngjūn 大將軍 49
 dàfū 大夫 81
 dàhuáng 大黃 54
 dài 代 49
 Dài jùn 代郡 9
 dāng, dàng 當 4
 Dānyáng jùn 丹陽郡 92
 dǎo 倒 47
 dǎo 導 74
 dào 道 4, 103
 dào, dào 到 17
 dāobǐ zhī lì 刀筆之吏 80
 dé 得 27
 dí 敵 47
 diǎn 典 8
 diǎnshǔguó 典屬國 8
 diāo 雕 12
 Dìngxiāng jùn 定襄郡 50
 dìxíng 地形 92
 dízhàn 敵戰 8
 dōng 東 68
 dòu 鬪 97
 dòu 斗 24
- dú 獨 52
 dǔ 睹 102
 dù 度 47
 duì 對 80
 duìbù 對簿 77
 duìyù 對獄 85
 dùnzǒu 遁走 75
 duō 多 28
 duó 度 47
 duó 奪 86
 duò 墮 32
 dūwèi 都尉 6
 ér 兒 32
 ěr 耳 53
 Èrshī 貳師 94
 fā 發 47
 fá 乏 97
 fǎ 法 56
 fájué 乏絕 45
 fǎn 反 64
 fàn 犯 26
 fāng 方 88
 fánrǎo 煩擾 27
 fēi 飛 40
 fēn 分 43
 fèn 分 43
 fēng 封 59
 fēngyì 封邑 63
 fú 弗 21
 fú 服 55
 fú 伏 20
 fù 負 8
 fù 縛 14
 fù 腹 84
 fù 復 19
 gǎn 敢 16
 Gānquán Gōng 甘泉宮 88
 gào 告 52
 Gāo-dì 高帝 4
 gé 格 4
- gèng 更 41
 gēng 更 41
 géshā 格殺 4
 gōng 功 30
 gōng 弓 33
 gōng, gǒng, gòng 共 43
 gōngláo 功勞 58
 gōngmíng 功名 7
 Gōngsūn Áo 公孫敖 72
 Gōngsūn Hóng 公孫弘 60
 Gōngsūn Húnyé (eller Kūnyé) 公孫昆邪 8
 gǔ 鼓 86
 gù 故 1
 gù 固 73
 guài 怪 20
 guānnèi 關內 86
 guānnèi hóu 關內侯 86
 guī 歸 21
 guì 貴 100
 guìxìng 貴幸 88
 gùmìng 固命 63
 guǒ 果 14
 guò 過 53
 hái 還 7
 Hán Yān 韓嫣 83
 háng 行 7
 hángwǔ 行伍 25
 hángzhèn 行陳 23
 hào 號 40
 hē 呵 37
 héjūn 合軍 74
 hèn 恨 64
 hénǎi 何乃 38
 hézhàn 合戰 8
 hòu 候 25
 hòu jiāngjūn 後將軍 49
 hòuqī 後期 56
 hòurén 後人 63
 Hú 胡 2
- hǔ 虎 41
 hù 護 19
 hù 戶 4
 Huáilǐ 槐里 1
 huán 圍 53
 huán 還 7
 huánshè 還射 12
 huánzǒu 還走 15
 huī 麾 43
 huì 會 20
 huì 諱 87
 huīxià 麾下 43
 huíyuǎn 回遠 69
 hùjūn 護軍 29
 huò 或 61
 huò 惑 74
 huò 禍 65
 Huò Qùbìng 霍去病 88
 jī 幾 56
 jī 奇 71
 jī 擊 2
 jī 積 58
 jí 即 39
 jí 即 17
 jí 及 4
 jí 極 26
 jí 急 17
 jí 籍 24
 jǐ 幾 56
 jiā 家 2
 jiāchǎn 家產 44
 jiājū 家居 36
 jiān 閒 31
 jiān 堅 18
 jiàn 見 47
 jiàn 監 91
 jiàn 諫 28
 jiàng 降 64
 jiāng, jiàng 將 1
 jiāngjūn 將軍 0

jiāngjūn 將軍 7
jiǎnyì 簡易 26
Jiànzhāng Gōng 建章宮 91
jiào 覺 30
jiāshēng 家聲 100
jiē 皆 3
jiē 接 79
jiě 解 17
jiè 誡 71
jiéfa 結髮 70
jiēzhàn 接戰 75
jīn 謹 28
jìn 禁 26
jìn 盡 12
jìn 近 17
jīng 驚 15
jǐng 剴 81
jìng 竟 42
jīngbīng 精兵 68
jìngsǐ 竟死 45
jiù 就 24
jiù 救 97
jiǔqīng 九卿 60
Jiǔquán jùn 酒泉郡 93
jiǔzhī 久之 22
jū 居 22
jù 俱 23
jué 覺 30
juémò 絕幕 75
juéyì 爵邑 60
jūnbù 軍簿 25
jūnlì 軍吏 61
jūnshì 軍士 81, 52
jūntún 軍屯 23
jūnzhèn 軍陳 45
Jūyán xiàn 居延縣 92
kē 苛 46
kě 可 51
kǒng 恐 8
kū 哭 81

kǔ 苦 28
kuānhuǎn 寬緩 46
kùnrǔ 困辱 47
kuò 闊 45
kuòxiá 闊狹 45
láng 郎 3
lángzhōnglìng 郎中令 49
Lántián xiàn 藍田縣 36
lào 絡 31
láo 醪 76
lè 勒 11
lè 樂 26
Lè'ān 樂安 59
lēi 勒 11
lǐ 李 104
lǐ 里 13
lì 吏 25
lì 立 6
Lǐ Cài 李蔡 3
Lǐ Dānghù 李當戶 83
Lǐ Gǎn 李敢 83
Lǐ Guǎnglì 李廣利 94
Lǐ Jiāo 李椒 83
Lǐ Xìn 李信 1
lián 廉 28
lián 連 97
liáng 良 2
Liáng guó 梁國 7
liángjiǔ 良久 66
Liáoxī jùn 遼西郡 38
liè 獵 41
lièhóu 列侯 61
lièzhuàn 列傳 0
lǐng 領 29
lìng 令 13
língchí 陵遲 90
lìshì 吏士 54
liú 留 16
liúchí 留遲 56
lìzhàn 力戰 10

Lǒngxī jùn 隴西郡 1
lǚ 虜 3
lù 鹿 89
lǜ 率 50
lüè 略 27
luò 絡 31
Mǎyì xiàn 馬邑縣 29
méi 沒 41
měngshòu 猛獸 4
ménxià 門下 101
miànmù 面目 98
míng 名 10
míngnián 明年 85
míngri 明日 55
míngshēng 名聲 60
míshī 迷失 80
mò 沒 41
mù 暮 20
mùfǔ 莫府 24
nài hé 奈何 17
nán 男 89
nè 訥 45
nèkǒu 訥口 45
néng 能 8
nì 睨 32
nì 匿 87
niàn 念 64
nìhuì 匿諱 87
nǚ 女 89
páng 旁 20
pánggǔ 旁谷 29
pí 罷 56
pí 裨 54
piàoqí jiāngjūn 驃騎將軍
66
píng 屏 36
píngdàn 平旦 21
pòbài 破敗 30
qī 妻 100
qí 旗 7

qí 騎 3
qí 奇 71
qǐ 起 74
qǐ 豈 4
qì 泣 8
qì 妻 100
qí . . . zhī wèi 其...之謂 102
qí chángshì 騎常侍 3
qián jiāngjūn 前將軍 67
Qiāng 羌 64
qídūwèi 騎都尉 92
qiě 且 12
qiě . . . qiě . . . 且...且... 97
qíláng jiàng 騎郎將 6
Qílián 祁連 94
qīn 侵 85
qīn 親 88
qǐng 頃 36
qǐng 請 66
qīng 親 88
qīngchē jiāngjūn 輕車將
軍 59
qǐngzhī 頃之 36
qiū 秋 94
qū 曲 77
qǔ 取 7
qù 去 15
qūzhé 曲折 77
rán 然 89
rénrén 人人 24
rénsè 人色 55
rì mù 日暮 54
rìyǐ 日以 7
rù 入 11
ruán 孺 85
rúling 如令 4
rúshū 如書 73
sāi 塞 33
sāngōng 三公 61
shā 殺 3

shài 殺 3
shàn 善 3
shàng 上 8
shàng 尚 37
shǎng 賞 7
shāng 傷 12
Shàng jùn 上郡 9
shàng mǎ 上馬 14
shàngbù 上簿 78
shǎngcì 賞賜 43
Shànggǔ jùn 上谷郡 7
shàngshū 上書 76
shào 少 45
shǎo 少 45
shě 舍 24
shè 舍 24
shè 射 2
shèliè 射獵 36
shēn 深 91
shèng 盛 32
shēngdé 生得 14
shěngyuē 省約 24
shēngzhì 生致 31
shēnzi 身自 13
shèshì 射士 95
shèzhǐ 舍止 24
shī 失 72
shí 時 31
shí 食 43
shí 石 3
shì 氏 90
shǐ 使 11
shǐ 矢 53
shì 士 25
shì 示 18
shì 世 91
shì 事 24
shì 視 41
shì 勢 69
Shí Jiàn 石建 49

shìdàfū 士大夫 81
shīdào 失道 74
shìshì 世世 2
shīwáng 失亡 34
shíyì 食邑 86
shìzú 士卒 26
shǒu 守 64
shǒu 首 3
shòu 受 71
shòu 授 7
shòushè 受射 2
shū 書 73
shú 贖 34
shǔ 屬 29
shù 數 8
shù 數 8
shuài 率 50
shuāiwēi 衰微 90
shǔguó 屬國 8
shùjī 數奇 71
shūjí 書籍 24
shuò 數 8
shùrén 庶人 35
sǐ 死 53
sì 食 43
sù 素 31
sù 宿 38
suì 歲 30
suì 遂 13
suǒ 所 17
sùwén 素聞 31
Tàishǐgōng 太史公 102
tàishǒu 太守 7
tàiwèi 太尉 6
tàizhōng dàfū 太中大夫 28
tàizǐ 太子 1
táo 桃 104
tāren 他人 44
téng 騰 32
Tiān zǐ 天子 11

Tiānhàn 天漢 94
 Tiānshān 天山 94
 tiānxìng 天性 44
 tīng 聽 73
 tíng 亭 37
 tuī 推 32
 tún 屯 24
 túnwèi 屯衛 93
 túnxíng 屯行 69
 tuō 脫 34
 wàn hù hóu 萬戶侯 4
 wáng 亡 9
 wǎng 往 13
 wàng 望 14
 wàng 往 13
 Wáng Shuò 王朔 61
 wàngqì 望氣 61
 wángsàn 亡散 98
 wēi 微 90
 wéi, wèi 為 8
 wéi 圍 51
 wèi 尉 37
 wèi 衛, 衛 22
 wèi 畏 27
 wèi 遺 76
 Wèi Qīng 衛青 68
 wèicháng 未嘗 25
 wéirén 為人 28
 wèiwèi 衛尉 22
 Wèiyāng Gōng 未央宮 22
 wéiyòng 為用 46
 wén 聞 40
 wénfǎ 文法 28
 wénjí 文籍 24
 wénshū 文書 24
 wènzhàng 問狀 76
 wǒ 我 16
 wò 臥 20
 wú 亡 9
 wú 無 23
 wú 吾 15
 wú 毋 54
 wǔ 伍 23
 wúhé 無何 38
 wǔqí 武騎 3
 wúshuāng 無雙 8
 wúsuǒ 無所 92
 wúyǐ 無以 26
 xī 惜 4
 xī 蹊 104
 xǐ 徙 2
 xì 戲 45
 xiá 狹 97
 xiàlì 下吏 34
 xián 咸 26
 xián 弦 47
 xián 賢 31
 xiǎn 顯 7
 xiàn 陷 4
 xiān 先 1
 xiáng 詳 32
 xiáng 降 64
 xiàng 相 63
 xiàng 相 58
 xiàng 嚮 53
 xiāng 相 58, 63
 xiānsǐ 先死 71
 xiāo 驍 29
 Xiào Jǐng-dì 孝景帝 6
 Xiào Wén-dì 孝文帝 2
 Xiào Wǔ-dì 孝武帝 22
 Xiāoguān 蕭關 2
 xiāoqí dūwèi 驍騎都尉 6
 xiāoqí jiāngjūn 驍騎將軍 29
 xiàowèi 校尉 62
 xiàzhōng 下中 60
 xībīng 習兵 11
 xié 邪
 xiè 解 17
 xiè 謝 74
 xīn 新 72
 xíng 行 7
 xìng 幸 79
 Xiōngnú 匈奴 2
 xiù 宿 38
 xiǔ 宿 38
 xiūxi 休息 25
 xǔ 許 66
 xuán 還 7
 xùn 遜 83
 xúnxún 悛悛 103
 yán 言 45
 yàn 諺 104
 yáng 詳 32
 yàn 鴈=雁 9
 Yànmén guān 雁門關 30
 Yànmén jùn 雁門郡 9
 yànyǔ 燕語 61
 yé 邪 63
 yè 夜 36
 yèbàn 夜半 20
 yějū 野居 36
 yèxíng 夜行 38
 yí 遺 76
 yǐ 以 2, 50
 yì 異 51
 yì 益 54
 yì 意 18
 yì 亦 3
 yì 詣 73
 yì 翼 13
 yīdé 一得 70
 yífù zǐ 遺腹子 84
 yǐgù 以故 34
 yilè 佚樂 26
 yīn 因 32
 yīn 陰 71
 yǐn 引 21
 yǐn, yìn 飲 37
 yìn 印 7

yīng 應 47
 yìng 應 47
 Yǐngyīn hóu 穎陰侯 36
 yíngzhèn 營陳 25
 yǐnqù 引去 21
 yìqì 意氣 55
 yǐwéi 以為 20
 yìyǔ 易與 53
 yǒng 勇 55
 yòng 用 18
 yòng 用 3
 Yōng xiàn 雍縣 88
 yòu 誘 14
 yòu jiāngjūn 右將軍 68
 Yòu xián wáng 右賢王 59
 Yòuběipíng jùn 右北平郡 39
 yòuqí 誘騎 14
 yǒuqīng 有親 88
 yú 於 65
 yú 余 102
 yú 餘 19
 yǔ 與 73
 yǔ 雨 53
 yù 遇 4
 yù 欲 20
 yù 諭 104
 yǔ... jù 與... 俱 23
 yuán 園 85
 yuán 援 44
 yuán 園 53
 yuǎn 遠 24
 yuàn 怨 87
 yuàn 願 70
 Yuánshòu 元狩 59
 Yuánshuò 元朔 49
 yuánzhèn 園陳 53
 yúcai 餘材 43
 yuè 樂 26
 yùhài 遇害 25
 yún 云 48
 yùnnù 愠怒 74
 Yúnzhōng jùn 雲中郡 10
 yùshí 遇時 4
 zāi 哉 5
 zàn 暫 32
 zé 責 77
 zhà 詐 64
 zhài 責 77
 zhǎn 斬 34
 zhàn 戰 12
 zhāng 張 13
 Zhāng Qiān 張騫 51
 zhǎngshǐ 長史 73
 Zhāngyè jùn 張掖郡 93
 zhào 召 49
 Zhào Yìjī (eller Shíqí) 趙
 食其 74
 zhàobài 召拜 39
 zhāoxiáng 招降 98
 zhē 遮 97
 zhé 折 77
 zhé 輒 43
 zhě 者 14
 zhéguān 折關 4
 zhējué 遮絕 97
 zhèn 陳 15
 zhèng 正 25
 zhī 知 21
 zhǐ 止 17
 zhì 至 19
 zhì 秩 3
 zhì 治 25
 zhì 置 31
 zhíguàn 直貫 52
 zhíjiàn 直諫 28
 zhì míng 至明 25
 zhōng 終 20
 zhōng, zhòng 中 41
 zhōng guìrén 中貴人 11
 zhōng jiāngjūn 中將軍 72
 zhōngláng 中郎 3
 zhònglǜ 中率 50
 zhòngrén 中人 62
 zhōngrén 中人 62
 zhōngshēn 終身 43
 zhōngshí 忠實 103
 Zhōu Yàfū 周亞夫 6
 zhú 逐 1
 zhuān 專 45
 zhuǎn 轉 9
 zhuàn 轉 9
 zhuàng 壯 81
 zhuī 追 16
 zhūn 屯 24
 zǐ 子 4
 zì 自 8
 zìbiàn 自便 24
 zìqǐng 自請 66
 zìrú 自如 55
 zòng 從 13
 zòng 縱 11
 zǒu 走 12
 zú 族 100
 zú 足 4
 zú 鏃 41
 zú 卒 26
 zuì 罪 77
 zuì 醉 37
 zuò 坐 85
 Zuǒ xián wáng 左賢王 51
 zuǒyòu 左右 22

Tegnindex

Ordnet efter radikal og antal streger.

一得 *yīdé* 70
 三公 *sāngōng* 61
 上 *shàng* 8
 上書 *shàngshū* 76
 上簿 *shàngbù* 78
 上谷郡 *Shànggǔ jùn* 7
 上郡 *Shàng jùn* 9
 上馬 *shàng mǎ* 14
 下中 *xiàzhōng* 60
 下吏 *xiàlì* 34
 不嘗 *bùcháng* 46
 且 *qiě* 12
 且...且... *qiě... qiě...* 97
 世 *shì* 91
 世世 *shìshì* 2
 丞相 *chéngxiàng* 60
 中 *zhōng, zhòng* 41
 中人 *zhòngrén* 62
 中人 *zhōngrén* 62
 中將軍 *zhōng jiāngjūn* 72
 中率 *zhònglǜ* 50
 中貴人 *zhōng guìrén* 11
 中郎 *zhōngláng* 3
 丹陽郡 *Dānyáng jùn* 92
 久之 *jiǔzhī* 22
 乏 *fá* 97
 乏絕 *fájué* 45
 九卿 *jiǔqīng* 60
 事 *shì* 24
 云 *yún* 48
 亡 *wáng* 9
 亡 *wú* 9
 亡散 *wángsàn* 98
 亦 *yì* 3
 亭 *tíng* 37

人人 *rénrén* 24
 人色 *rénsè* 55
 他人 *tārén* 44
 代 *dài* 49
 代郡 *Dài jùn* 9
 令 *lìng* 13
 以 *yǐ* 2, 50
 以故 *yǐgù* 34
 以為 *yǐwéi* 20
 伍 *wǔ* 23
 伏 *fú* 20
 休息 *xiūxi* 25
 何乃 *hénnǎi* 38
 余 *yú* 102
 佚樂 *yìlè* 26
 使 *shǐ* 11
 侵 *qīn* 85
 俱 *jù* 23
 倒 *dǎo* 47
 候 *hòu* 25
 傷 *shāng* 12
 元朔 *Yuánshuò* 49
 元狩 *Yuánshòu* 59
 先 *xiān* 1
 先死 *xiānsǐ* 71
 兒 *ér* 32
 入 *rù* 11
 公孫弘 *Gōngsūn Hóng* 60
 公孫敖 *Gōngsūn Áo* 72
 公孫昆邪 *Gōngsūn Húnyé*
 (eller *Kūnyé*) 8
 共 *gōng, gǒng, gòng* 43
 兵 *bīng* 45
 其...之謂 *qí... zhī wèi* 102
 典 *diǎn* 8

典屬國 *diǎnshǔguó* 8
 出 *chū* 23
 刀筆之吏 *dāobǐ zhī lì* 80
 分 *fēn* 43
 分 *fèn* 43
 列侯 *lièhóu* 61
 列傳 *lièzhuàn* 0
 初 *chū* 6
 到 *dào, dào* 17
 剽 *jiāng* 81
 前將軍 *qián jiāngjūn* 67
 力戰 *lìzhàn* 10
 功 *gōng* 30
 功勞 *gōngláo* 58
 功名 *gōngmíng* 7
 勇 *yǒng* 55
 勒 *lè* 11
 勒 *lēi* 11
 勢 *shì* 69
 匈奴 *Xiōngnú* 2
 北地郡 *Běidì jùn* 9
 匿 *nì* 87
 匿諱 *nìhuì* 87
 卒 *zú* 26
 博望 *Bówàng* 51
 博望侯 *Bówàng hóu* 51
 印 *yìn* 7
 即 *jí* 39
 即 *jí* 17
 去 *qù* 15
 及 *jí* 4
 反 *fǎn* 64
 取 *qǔ* 7
 受 *shòu* 71
 受射 *shòushè* 2

召 *zhào* 49
 召拜 *zhàobài* 39
 可 *kě* 51
 右北平郡 *Yòuběipíng jùn*
 39
 右將軍 *yòu jiāngjūn* 68
 右賢王 *Yòu xián wáng* 59
 合戰 *hézhàn* 8
 合軍 *héjūn* 74
 名 *míng* 10
 名聲 *míngshēng* 60
 吏 *lì* 25
 吏士 *lìshì* 54
 吾 *wú* 15
 告 *gào* 52
 周亞夫 *Zhōu Yàfū* 6
 呵 *hē* 37
 咸 *xián* 26
 哀 *āi* 103
 哉 *zāi* 5
 哭 *kū* 81
 問狀 *wènzuàng* 76
 善 *shàn* 3
 單于 *Chányú* 29
 嘗 *cháng* 3
 嚮 *xiàng* 53
 回遠 *huíyuǎn* 69
 因 *yīn* 32
 困辱 *kùnrǔ* 47
 固 *gù* 73
 固命 *gùmìng* 63
 圍 *wéi* 51
 園 *yuán* 85
 園 *huán* 53
 園 *yuán* 53
 園陳 *yuánzhèn* 53
 地形 *dìxíng* 92
 坐 *zuò* 85
 垂涕 *chuídì* 81
 堅 *jiān* 18

報 *bào* 77
 塞 *sāi* 33
 墮 *duò* 32
 孺 *ruán* 85
 士 *shì* 25
 士卒 *shìzú* 26
 士大夫 *shìdàfū* 81
 壯 *zhuàng* 81
 多 *duō* 28
 夜 *yè* 36
 夜半 *yèbàn* 20
 夜行 *yèxíng* 38
 大 *dà* 11
 大夫 *dàfū* 81
 大將軍 *dà jiāngjūn* 49
 大黃 *dàhuáng* 54
 天子 *Tiān zǐ* 11
 天山 *Tiānshān* 94
 天性 *tiānxìng* 44
 天漢 *Tiānhàn* 94
 太中大夫 *tàizhōng dàfū* 28
 太史公 *Tàishǐgōng* 102
 太子 *tàizǐ* 1
 太守 *tàishǒu* 7
 太尉 *tàiwèi* 6
 失 *shī* 72
 失亡 *shīwáng* 34
 失道 *shīdào* 74
 奇 *jī* 71
 奇 *qí* 71
 奪 *duó* 86
 女 *nǚ* 89
 如令 *rúlìng* 4
 如書 *rúshū* 73
 妻 *qī* 100
 妻 *qì* 100
 子 *zǐ* 4
 孝文帝 *Xiào Wén-dì* 2
 孝景帝 *Xiào Jǐng -dì* 6
 孝武帝 *Xiào Wǔ-dì* 22

守 *shǒu* 64
 定襄郡 *Dìngxiāng jùn* 50
 家 *jiā* 2
 家居 *jiājū* 36
 家產 *jiāchǎn* 44
 家聲 *jiāshēng* 100
 宿 *sù* 38
 宿 *xiù* 38
 宿 *xiù* 38
 寬緩 *kuānhuǎn* 46
 寵 *chǒng* 89
 寸 *cùn* 63
 封 *fēng* 59
 封邑 *fēngyì* 63
 射 *shè* 2
 射士 *shèshì* 95
 射獵 *shèliè* 36
 將 *jiāng, jiàng* 1
 將軍 *jiāngjūn* 0
 將軍 *jiāngjūn* 7
 專 *zhuān* 45
 尉 *wèi* 37
 對 *duì* 80
 對獄 *duìyù* 85
 對簿 *duìbù* 77
 導 *dǎo* 74
 少 *shào* 45
 少 *shǎo* 45
 尚 *shàng* 37
 就 *jiù* 24
 尺 *chǐ* 63
 尺寸 *chǐcùn* 63
 居 *jū* 22
 居延縣 *Jūyán xiàn* 92
 屏 *bǐng* 36
 屏 *píng* 36
 屏居 *bǐngjū* 36
 屬 *shǔ* 29
 屬國 *shǔguó* 8
 屯 *tún* 24

屯 <i>zhūn</i> 24	必 <i>bì</i> 12	接戰 <i>jiēzhàn</i> 75
屯行 <i>tún xíng</i> 69	忠實 <i>zhōngshí</i> 103	推 <i>tuī</i> 32
屯衛 <i>túnwèi</i> 93	念 <i>niàn</i> 64	擊 <i>jī</i> 2
崩 <i>bēng</i> 22	急 <i>jí</i> 17	故 <i>gù</i> 1
左右 <i>zuǒyòu</i> 22	怨 <i>yuàn</i> 87	救 <i>jiù</i> 97
左賢王 <i>Zuǒ xián wáng</i> 51	怪 <i>guài</i> 20	敗 <i>bài</i> 38
常侍 <i>chángshì</i> 3	恐 <i>kǒng</i> 8	敢 <i>gǎn</i> 16
平旦 <i>píngdàn</i> 21	恥 <i>chǐ</i> 101	敵 <i>dí</i> 47
并 <i>bìng</i> 68	恨 <i>hèn</i> 64	敵戰 <i>dízhàn</i> 8
幸 <i>xìng</i> 79	悛悛 <i>xúnxún</i> 103	數 <i>shǔ</i> 8
幾 <i>jī</i> 56	惑 <i>huò</i> 74	數 <i>shù</i> 8
幾 <i>jǐ</i> 56	惜 <i>xī</i> 4	數 <i>shuò</i> 8
度 <i>dù</i> 47	意 <i>yì</i> 18	數奇 <i>shùjī</i> 71
度 <i>duó</i> 47	意氣 <i>yìqì</i> 55	文書 <i>wénshū</i> 24
庶人 <i>shùrén</i> 35	愛 <i>ài</i> 91	文法 <i>wénfǎ</i> 28
廉 <i>lián</i> 28	愛幸 <i>àixìng</i> 89	文籍 <i>wénjí</i> 24
建章宮 <i>Jiànzhāng Gōng</i> 91	愛樂 <i>àilè</i> 46	斗 <i>dǒu</i> 24
弓 <i>gōng</i> 33	愠怒 <i>yùnnù</i> 74	斥 <i>chì</i> 24
引 <i>yǐn</i> 21	應 <i>yīng</i> 47	斥候 <i>chìhòu</i> 25
引去 <i>yǐnqù</i> 21	應 <i>yìng</i> 47	斬 <i>zhǎn</i> 34
弗 <i>fú</i> 21	成紀縣 <i>Chéngjì xiàn</i> 1	新 <i>xīn</i> 72
弦 <i>xián</i> 47	我 <i>wǒ</i> 16	方 <i>fāng</i> 88
張 <i>zhāng</i> 13	或 <i>huò</i> 61	於 <i>yú</i> 65
張掖郡 <i>Zhāngyè jùn</i> 93	戰 <i>zhàn</i> 12	旁 <i>páng</i> 20
張騫 <i>Zhāng Qiān</i> 51	戲 <i>xì</i> 45	旁谷 <i>pánggǔ</i> 29
彼 <i>bǐ</i> 13	戶 <i>hù</i> 4	族 <i>zú</i> 100
往 <i>wǎng</i> 13	所 <i>suǒ</i> 17	旗 <i>qí</i> 7
往 <i>wàng</i> 13	才氣 <i>cáiqì</i> 8	日以 <i>rìyǐ</i> 7
後人 <i>hòurén</i> 63	才能 <i>cáinéng</i> 62	日暮 <i>rìmù</i> 54
後將軍 <i>hòujiāngjūn</i> 49	折 <i>zhé</i> 77	昌邑 <i>Chāngyì</i> 7
後期 <i>hòuqī</i> 56	折關 <i>zhéguān</i> 4	明年 <i>míngnián</i> 85
得 <i>dé</i> 27	抱 <i>bào</i> 33	明日 <i>míngrì</i> 55
徙 <i>xǐ</i> 2	招降 <i>zhāoxiáng</i> 98	易與 <i>yìyǔ</i> 53
從 <i>cóng</i> 13	拜 <i>bài</i> 84	時 <i>shí</i> 31
從 <i>zòng</i> 13	持 <i>chí</i> 76	暫 <i>zàn</i> 32
從弟 <i>cóngdì</i> 3	持滿 <i>chímǎn</i> 54	暮 <i>mù</i> 20
從行 <i>cóng xíng</i> 3	捕 <i>bǔ</i> 33	曲 <i>qū</i> 77
從軍 <i>cóngjūn</i> 2	捕虜 <i>bǔlǔ</i> 68	曲折 <i>qūzhé</i> 77
復 <i>fù</i> 19	授 <i>shòu</i> 7	更 <i>gèng</i> 41
微 <i>wēi</i> 90	接 <i>jiē</i> 79	更 <i>gēng</i> 41

書 <i>shū</i> 73	殺 <i>shā</i> 3	畏 <i>wèi</i> 27
書籍 <i>shūjí</i> 24	殺 <i>shài</i> 3	留 <i>liú</i> 16
會 <i>huì</i> 20	田 <i>wú</i> 54	留遲 <i>liúchí</i> 56
有親 <i>yǒuqīn</i> 88	氏 <i>shì</i> 90	略 <i>lüè</i> 27
服 <i>fú</i> 55	沒 <i>méi</i> 41	異 <i>yì</i> 51
望 <i>wàng</i> 14	沒 <i>mò</i> 41	當 <i>dāng, dàng</i> 4
望氣 <i>wàngqì</i> 61	治 <i>zhì</i> 25	病 <i>bìng</i> 31
未嘗 <i>wèicháng</i> 25	法 <i>fǎ</i> 56	發 <i>fā</i> 47
未央宮 <i>Wèiyāng Gōng</i> 22	泣 <i>qì</i> 8	白馬將 <i>báimǎ jiāng</i> 18
李 <i>lǐ</i> 104	深 <i>shēn</i> 91	百姓 <i>bǎixìng</i> 81
李信 <i>Lǐ Xìn</i> 1	潁陰侯 <i>Yǐngyīn hóu</i> 36	皆 <i>jiē</i> 3
李廣利 <i>Lǐ Guǎnglì</i> 94	為 <i>wéi, wèi</i> 8	益 <i>yì</i> 54
李敢 <i>Lǐ Gǎn</i> 83	為人 <i>wéirén</i> 28	盛 <i>chéng</i> 32
李椒 <i>Lǐ Jiāo</i> 83	為用 <i>wéiyòng</i> 46	盛 <i>shèng</i> 32
李當戶 <i>Lǐ Dānghù</i> 83	無 <i>wú</i> 23	盡 <i>jìn</i> 12
李蔡 <i>Lǐ Cài</i> 3	無以 <i>wúyǐ</i> 26	監 <i>jiàn</i> 91
東 <i>dōng</i> 68	無何 <i>wúhé</i> 38	直諫 <i>zhíjiàn</i> 28
果 <i>guǒ</i> 14	無所 <i>wúsuǒ</i> 92	直貫 <i>zhíguàn</i> 52
柰何 <i>nài hé</i> 17	無雙 <i>wúshuāng</i> 8	相 <i>xiàng</i> 63
校尉 <i>xiàowèi</i> 62	然 <i>rán</i> 89	相 <i>xiàng</i> 58
格 <i>gé</i> 4	煩擾 <i>fánrǎo</i> 27	相 <i>xiāng</i> 58, 63
格殺 <i>géshā</i> 4	燕語 <i>yànyǔ</i> 61	省約 <i>shěngyuē</i> 24
桃 <i>táo</i> 104	營陳 <i>yíngzhèn</i> 25	睨 <i>nì</i> 32
梁國 <i>Liáng guó</i> 7	爵邑 <i>juéyì</i> 60	睹 <i>dǔ</i> 102
楚人 <i>chǔrén</i> 93	犇 = 奔 <i>bēn</i> 19	矢 <i>shǐ</i> 53
極 <i>jí</i> 26	犯 <i>fàn</i> 26	知 <i>zhī</i> 21
槐里 <i>Huáilǐ</i> 1	狹 <i>xiá</i> 97	石 <i>shí</i> 3
樂 <i>lè</i> 26	猛獸 <i>měngshòu</i> 4	石建 <i>Shí Jiàn</i> 49
樂安 <i>Lè'ān</i> 59	援 <i>yuán</i> 44	破敗 <i>pòbài</i> 30
欲 <i>yù</i> 20	獨 <i>dú</i> 52	示 <i>shì</i> 18
止 <i>zhǐ</i> 17	獵 <i>liè</i> 41	祁連 <i>Qílián</i> 94
正 <i>zhèng</i> 25	率 <i>lǜ</i> 50	視 <i>shì</i> 41
步 <i>bù</i> 13	率 <i>shuài</i> 50	禁 <i>jìn</i> 26
步兵 <i>bùbīng</i> 95	王朔 <i>Wáng Shuò</i> 61	禍 <i>huò</i> 65
步行 <i>bùxíng</i> 13	甘泉宮 <i>Gānquán Gōng</i> 88	萬戶侯 <i>wàn hù hóu</i> 4
武騎 <i>wǔqí</i> 3	生得 <i>shēngdé</i> 14	秋 <i>qiū</i> 94
歲 <i>suì</i> 30	生致 <i>shēngzhì</i> 31	秩 <i>zhì</i> 3
歸 <i>guī</i> 21	用 <i>yòng</i> 18	程不識 <i>Chéng Bùshí</i> 22
死 <i>sǐ</i> 53	用 <i>yòng</i> 3	積 <i>jī</i> 58
	男 <i>nán</i> 89	立 <i>lì</i> 6

簡易 jiǎnyì 26
 簿 bù 77
 籍 jí 24
 精兵 jīngbīng 68
 糒 bèi 76
 素 sù 31
 素聞 sùwén 31
 終 zhōng 20
 終身 zhōngshēn 43
 結髮 jiéfà 70
 絕幕 juémò 75
 絡 lào 31
 絡 luò 31
 縛 fù 14
 縱 zòng 11
 罪 zuì 77
 置 zhì 31
 罷 bà 56
 罷 pí 56
 罷歸 bàguī 56
 羌 Qiāng 64
 習兵 xíbīng 11
 翼 yì 13
 者 zhě 14
 耳 ěr 53
 聞 wén 40
 聽 tīng 73
 胡 hú 2
 能 néng 8
 脫 tuō 34
 腹 fù 84
 臂 bì 44
 臣 chén 69
 臥 wò 20
 自 zì 8
 自便 zìbiàn 24
 自如 zìrú 55
 自請 zìqǐng 66
 至 zhì 19
 至明 zhìmíng 25

與 yǔ 73
 與...俱 yǔ...jù 23
 舍 shě 24
 舍 shè 24
 舍止 shèzhǐ 24
 良 liáng 2
 良久 liángjiǔ 66
 苛 kē 46
 苦 kǔ 28
 草 cǎo 24
 莫府 mùfǔ 24
 蕭關 Xiāoguān 2
 藍田縣 Lántián xiàn 36
 虎 hǔ 41
 處 chǔ 46
 處 chù 46
 虜 lǔ 3
 號 hào 40
 行 háng 7
 行 xíng 7
 行伍 hángwǔ 25
 行陳 hángzhèn 23
 衛尉 wèiwèi 22
 衛青 Wèi Qīng 68
 衝陷 chōngxiàn 4
 衛, 衛 wèi 22
 衝=衝 chōng 4
 衰微 shuāiwēi 90
 裨 bì 54
 裨 pí 54
 裨將 bìjiàng 54
 見 jiàn 47
 親 qīn 88
 親 qìng 88
 覺 jiào 30
 覺 jué 30
 解 jiě 17
 解 xiè 17
 觸 chù 89
 言 yán 45

訥 nè 45
 訥口 nèkǒu 45
 許 xǔ 66
 詐 zhà 64
 詣 yì 73
 詳 xiáng 32
 詳 yáng 32
 誠信 chéngxìn 103
 誘 yòu 14
 誘騎 yòuqí 14
 誠 jiè 71
 請 qǐng 66
 諫 jiàn 28
 諭 yù 104
 諱 huì 87
 諺 yàn 104
 謝 xiè 74
 謹 jǐn 28
 護 hù 19
 護軍 hùjūn 29
 豈 qǐ 4
 負 fù 8
 責 zé 77
 責 zhài 77
 貳師 Èrshī 94
 貴 guì 100
 貴幸 guìxìng 88
 賜爵 cìjué 86
 賞 shǎng 7
 賞賜 shǎngcì 43
 賢 xián 31
 贖 shú 34
 走 zǒu 12
 起 qǐ 74
 趙食其 Zhào Yìjī (eller Shíqí) 74
 足 zú 4
 蹊 xī 104
 身自 shēnzì 13
 軍吏 jūnlì 61

軍士 jūnshì 81, 52
 軍屯 jūntún 23
 軍簿 jūnbù 25
 軍陳 jūnzhèn 45
 輒 zhé 43
 輕車將軍 qīngchē jiāngjūn 59
 轉 zhuǎn 9
 轉 zhuàn 9
 辭 cí 73
 近 jìn 17
 迷失 míshī 80
 追 zhuī 16
 逐 zhú 1
 連 lián 97
 遁走 dùnzǒu 75
 遂 suì 13
 遇 yù 4
 遇害 yùhài 25
 遇時 yùshí 4
 過 guò 53
 道 dào 4, 103
 遜 xùn 83
 遠 yuǎn 24
 遮 zhē 97
 遮絕 zhējué 97
 遺 wèi 76
 遺 yí 76
 遺腹子 yífù zǐ 84
 遼西郡 Liáoxī jùn 38
 避 bì 40
 還 hái 7
 還 huán 7
 還 xuán 7
 還射 huánshè 12
 還走 huánzǒu 15
 邊 biān 23
 邊郡 biānjùn 9
 邪 xié
 邪 yé 63

郎 láng 3
 郎中令 lángzhōnglìng 49
 部 bù 23
 部伍 bùwǔ 23
 部曲 bùqū 25
 都尉 dūwèi 6
 鄙 bǐ 103
 酒泉郡 Jiǔquán jùn 93
 醉 zuì 37
 醪 láo 76
 里 lǐ 13
 野居 yějū 36
 鏃 zú 41
 長史 zhǎngshǐ 73
 長樂宮 Chánglè Gōng 23
 門下 ménxià 101
 閒 jiān 31
 闊 kuò 45
 闊狹 kuòxiá 45
 關內 guānnèi 86
 關內侯 guānnèi hóu 86
 降 jiàng 64
 降 xiáng 64
 陛下 bìxià 98
 除 chú 86
 陰 yīn 71
 陳 chén 15
 陳 zhèn 15
 陵遲 língchí 90
 陷 xiàn 4
 隴西郡 Lǒngxī jùn 1
 雁門郡 Yànmén jùn 9
 雁門關 Yànmén guān 30
 鴈=雁 yàn 9
 雍縣 Yōng xiàn 88
 雕 diāo 12
 雨 yǔ 53
 雲中郡 Yúnzhōng jùn 10
 霍去病 Huò Qùbìng 88
 霸陵 Bálíng 37

面目 miànmù 98
 鞍 ān 17
 鞭 biān 33
 韓嫣 Hányān 83
 竟 jìng 42
 竟死 jìngsǐ 45
 頃 qǐng 36
 頃之 qǐngzhī 36
 領 líng 29
 願 yuàn 70
 顯 xiǎn 7
 飛 fēi 40
 食 shí 43
 食 sì 43
 食邑 shíyì 86
 飲 yǐn, yìn 37
 餘 yú 19
 餘材 yúcai 43
 首 shǒu 3
 馬邑縣 Mǎyì xiàn 29
 馳 chí 13
 騎 qí 3
 騎常侍 qí chángshì 3
 騎郎將 qíláng jiàng 6
 騎都尉 qídūwèi 92
 騰 téng 32
 驃騎將軍 piàoqí jiāngjūn 66
 驍 xiāo 29
 驍騎將軍 xiāoqí jiāngjūn 29
 驍騎都尉 xiāoqí dūwèi 6
 驚 jīng 15
 高帝 Gāo-dì 4
 鬪 dòu 97
 鹿 lù 89
 麾 huī 43
 麾下 huīxià 43
 鼓 gǔ 86

98 到，虜急擊招降陵。陵曰：「無面目報陛下。」遂降匈奴。其兵盡沒，餘亡
 99 四百餘人。

【二】**集解**徐廣曰：「出燉煌至天山。」**索隱**案：晉灼云「在西域，近蒲類海」。又西河舊事云「白
 奴謂之天山也」。正義括地志云：「祁連山在甘肅張掖縣西南二百里。天山一名白山，今名初
 縣北百二十里。伊州在京西北四千四百一十六里。」

100 單于既得陵，素聞其家聲，及戰又壯，乃以其女妻陵而貴之。漢聞，
 101 自是之後，李氏名敗，而隴西之士居門下者皆用為恥焉。

102 太史公曰：傳曰「其身正，不令而行；其身不正，雖令不從」。其李將軍之
 103 李將軍悛悛^(二)如鄙人，口不能道辭。及死之日，天下知與不知，皆為盡哀。彼
 104 信於士大夫也？諺曰「桃李不言，下自成蹊」。^(三)此言雖小，可以諭大也。

【二】**索隱**音七旬反。漢書作「恂恂」，音詢。

【三】**索隱**案：姚氏云「桃李本不能言，但以華實感物，故人不期而往，其下自成蹊徑也。以喻廣雖
 所感，而忠心信物故也」。

【索隱述贊】猿臂善射，實負其能。解鞍卻敵，圓陣摧鋒。邊郡屢守，大軍再從。失道見亡
 惜哉名將，天下無雙！

79 至莫府，廣謂其麾下曰：「廣結髮與匈奴大小七十餘戰，今幸從大將軍出，大將軍又徙廣部行回遠，而又迷失道，豈非天哉！且廣年六十餘矣，終不能吏。」遂引刀自剄。廣軍士大夫一軍皆哭。百姓聞之，知與不知，無老壯皆爲將軍獨下吏，當死，贖爲庶人。

83 廣子三人，曰當戶、椒、敢，爲郎。天子與韓嫣〔一〕戲，嫣少不遜，當戶擊嫣，天子以爲勇。當戶早死，拜椒爲代郡太守，皆先廣死。當戶有遺腹子名陵。庶從驃騎將軍。廣死明年，李蔡以丞相坐侵孝景園墼地，〔二〕當下吏治，蔡亦自殺。除。李敢以校尉從驃騎將軍擊胡左賢王，力戰，奪左賢王鼓旗，斬首多，賜爵關二百戶，代廣爲郎中令。頃之，怨大將軍青之恨其父，〔三〕乃擊傷大將軍，大將軍居無何，敢從上雍，〔四〕至甘泉宮獵。驃騎將軍去病與青有親，射殺敢。去病時諱云鹿觸殺之。居歲餘，去病死。〔五〕而敢有女爲太子中人，愛幸，敢男禹有寵於利，李氏陵遲衰微矣。

〔一〕索隱 或音僂，又音許乾反。

〔二〕索隱 墼音人絹反，又音乃段反，又音而宜反。案：墼地，神道之地也。黃圖云「陽陵關門西出，

陵神道廣四十三丈」也。正義 漢書云：「詔賜冢地陽陵，當得二十畝，蔡盜取三頃，頗賣得四十餘

神道外墼地一畝，葬其中。當下獄，自殺。」

〔三〕索隱 小顏云：「令其父恨而死。」

〔四〕索隱 劉氏音尙。大顏云：「雍地形高，故云上。」

〔五〕集解 徐廣曰：「元狩六年。」

91 李陵既壯，選爲建章監，監諸騎。善射，愛士卒。天子以爲李氏世將，而任
92 騎。嘗深入匈奴二千餘里，過居延〔一〕視地形，無所見虜而還。拜爲騎都尉。
93 楚人五千人，教射酒泉、張掖以屯衛胡。

〔一〕集解 徐廣曰：「屬張掖。」正義 括地志云：「居延海在甘州張掖縣東北六十四里。地理志云『居

爲流沙』。甘州在京西北二千四百六十里。」

94 數歲，天漢二年秋，貳師將軍李廣利將三萬騎擊匈奴右賢王於祁連天山，
95 陵將其射士步兵五千人出居延北可千餘里，欲以分匈奴兵，毋令專走貳師也。
96 期還，而單于以兵八萬圍擊陵軍。陵軍五千人，兵矢既盡，士死者過半，而所殺
97 亦萬餘人。且引且戰，連鬪八日，還未到居延百餘里，匈奴遮狹絕道，陵食乏而

62 廣未嘗不在其中，而諸部校尉以下，才能不及中人，然以擊胡軍功取侯者數十人，(二)然無尺寸之功以得封邑者，何也？豈吾相不當侯邪？且固命也？」(三)自念，豈嘗有所恨乎？」廣曰：「吾嘗爲隴西守，羌嘗反，吾誘而降，降者八百餘人，同日殺之。至今大恨獨此耳。」朔曰：「禍莫大於殺已降，此乃將軍所以不得侯。」

(二) [索隱] 中音丁仲反。率音律，亦音雙筆反。小顏云：「率謂軍功封賞之科，著在法令，故云中率。」

(三) [索隱] 案：以九品而論，在下之中，當第八。

(四) [索隱] 案：謂不在人後。

66 後二歲，大將軍、驃騎將軍大出擊匈奴，廣數自請行。天子以爲老，弗許之，以爲前將軍。是歲，元狩四年也。

68 廣既從大將軍青擊匈奴，既出塞，青捕虜知單于所居，乃自以精兵走之，而將軍軍，(一)出東道。東道少回遠，而大軍行水草少，其勢不屯行。(二)廣自請曰：「將軍，今大將軍乃徙令臣出東道，且臣結髮而與匈奴戰，今乃一得當單于，(三)臣死單于。」大將軍青亦陰受上誡，以爲李廣老，數奇，(四)毋令當單于，恐不得所。公孫敖新失侯，爲中將軍從大將軍，大將軍亦欲使敖與俱當單于，故徙前將軍

73 之，固自辭於大將軍。大將軍不聽，令長史封書與廣之莫府，曰：「急詣部，如不謝大將軍而起行，意甚愠怒而就部，引兵與右將軍食其(一)合軍出東道。軍道，(二)後大將軍。大將軍與單于接戰，單于遁走，弗能得而還。南絕幕，(三)還將軍。廣已見大將軍，還入軍。大將軍使長史持糒醪遺廣，因問廣、食其失道狀報天子軍曲折。(四)廣未對，大將軍使長史急責廣之幕府對簿。廣曰：「諸校尉無失道。吾今自上簿。」

(一) [集解] 徐廣曰：「主爵趙食其爲右將軍。」

(二) [集解] 張晏曰：「以水草少，不可羣輦。」

(三) [索隱] 今得當單于。案：廣言自少時結髮而與匈奴戰，唯今者得與單于相當遇也。

(四) [集解] 如淳曰：「數爲匈奴所敗，奇爲不偶也。」 [索隱] 案：服虔云「作事數不偶也」。音朔。

奇，蕭該音居宜反。

(五) [正義] 令廣如其文牒，急引兵徙東道也。

(六) [索隱] 音異基。案：趙將軍名也。或亦依字讀。

(七) [索隱] 謂無人導引，軍故失道也。

(八) [正義] 絕，度也。南歸度沙幕。

(九) [正義] 言委曲而行迴折，使軍後大將軍也。

42 石矣。廣所居郡聞有虎，嘗自射之。及居右北平射虎，虎騰傷廣，廣亦竟射殺之。
〔一〕集解 徐廣曰：「一作『沒羽』。」

43 廣廉，得賞賜輒分其麾下，飲食與士共之。終廣之身，爲二千石四十餘年，
44 終不言家產事。廣爲人長，援臂，〔二〕其善射亦天性也，雖其子孫他人學者，莫
45 訥口少言，與人居則畫地爲軍陳，射闊狹以飲。〔三〕專以射爲戲，竟死。〔三〕廣之將
46 處，見水，士卒不盡飲，廣不近水，士卒不盡食，廣不嘗食。寬緩不苛，士以此愛
47 射，見敵急，非在數十步之內，度不中不發，發即應弦而倒。用此，其將兵數困辱
48 亦爲所傷云。

〔一〕集解 如淳曰：「臂如援，通肩。」

〔二〕集解 如淳曰：「射戲求疏密，持酒以飲不勝者。」

〔三〕正義 飲音於禁反。

〔三〕索隱 謂終竟廣身至死，以爲恆也。

49 居頃之，石建卒，於是上召廣代建爲郎中令。元朔六年，廣復爲後將軍，從
50 定襄，擊匈奴。諸將多中首虜率，以功爲侯者，〔二〕而廣軍無功。後二歲，廣以
51 千騎出右北平，博望侯張騫將萬騎與廣俱，異道。行可數百里，匈奴左賢王將四

52 廣軍士皆恐，廣乃使其子敢往馳之。敢獨與數十騎馳，直貫胡騎，出其左右而
53 盡。廣乃令士持滿毋發，而廣身自以大黃〔三〕射其裨將，殺數人，胡虜益解。會
54 皆無人色，而廣意氣自如，益治軍。軍中自是服其勇也。明日，復力戰，而博望
55 匈奴軍乃解去。漢軍罷，弗能追。是時廣軍幾沒，罷歸。漢法，博望侯留遲後却
56 爲庶人。廣軍功自如，無賞。
57

〔一〕集解 如淳曰：「中猶充也。充本法得首若干封侯。」

〔二〕集解 徐廣曰：「南郡賦曰『黃間機張，善弩之名』。」翻案：鄭德曰『黃肩弩，淵中黃朱之』。孟康

『陷堅敗強敵，用大黃連弩』。韋昭曰『角弩，色黃而體大也』。索隱案：大黃，黃間，弩名也。也，色黃體大是也。

58 初，廣之從弟李蔡與廣俱事孝文帝。景帝時，蔡積功勞至二千石。孝武帝
59 以元朔五年爲輕車將軍，從大將軍擊右賢王，有功中率，〔二〕封爲樂安侯。元狩
60 公孫弘爲丞相。蔡爲人在下中，〔三〕名聲出廣下甚遠，然廣不得爵邑，官不過九
61 列侯，位至三公。諸廣之軍吏及士卒或取封侯。廣嘗與望氣王朔燕語，曰：「自漢

25 候，〔五〕未嘗遇害。程不識正部曲行伍營陳，擊刀斗，士吏治軍簿至明，軍不得出
 26 嘗遇害。不識曰：「李廣軍極簡易，然虜卒犯之，無以禁也；而其士卒亦佚樂，
 27 我軍雖煩擾，然虜亦不得犯我。」是時漢邊郡李廣、程不識皆為名將，然匈奴
 28 士卒亦多樂從李廣而苦程不識。程不識孝景時以數直諫為太中大夫。為人廉

〔一〕索隱案：百官志云「將軍領軍皆有部曲。大將軍營五部，部校尉一人，部下有曲，曲有軍候一。」

〔二〕索隱音去聲。
〔三〕集解孟康曰：「以銅作鐃器，受一斗，晝炊飯食，夜擊持行，名曰刀斗。」索隱刀音貂。案：「鈴，如宮中傳夜鈴也。」蘇林云「形如銷，以銅作之，無緣，受一斗，故云刀斗」。銷即鈴也。埤倉「柄斗，似鈔無緣。音焦」。

〔四〕索隱案：大顏云「凡將軍謂之莫府者，蓋兵行舍於帷帳，故稱〔莫〕〔幕〕府。古字通用，遂作〔莫〕訓莫為大，非也。」

〔五〕索隱案：許慎注淮南子云「斥，度也。候，視也，望也」。

29 後漢以馬邑城誘單于，使大軍伏馬邑旁谷，而廣為驍騎將軍，領屬護軍將軍
 30 覺之，去，漢軍皆無功。其後四歲，廣以衛尉為將軍，出鴈門擊匈奴。匈奴兵多
 31 生得廣。單于素聞廣賢，令曰：「得李廣必生致之。」胡騎得廣，廣時傷病，置

32 而盛臥廣。行十餘里，廣詳死，睨其旁有一胡兒騎善馬，廣暫騰而上胡兒馬，因
 33 取其弓，鞭馬南馳數十里，復得其餘軍，因引而入塞。匈奴捕者騎數百追之，
 34 弓，射殺追騎，以故得脫。於是至漢，漢下廣吏。吏當廣所失亡多，為虜所生得
 35 庶人。

〔一〕集解徐廣曰：「一云『抱兒鞭馬南馳』也。」

36 頃之，家居數歲。廣家與故穎陰侯孫〔二〕屏野居藍田南山中射獵。嘗夜
 37 人田閒飲。還至霸陵亭，霸陵尉〔三〕醉，呵止廣。廣騎曰：「故李將軍。」尉曰
 38 不得夜行，何乃故也！」止廣宿亭下。居無何，匈奴入殺遼西太守，敗韓將軍
 39 軍徙右北平。於是天子乃召拜廣為右北平太守。廣即請霸陵尉與俱，至軍而

〔一〕集解〔孫〕灌嬰之孫，名強。索隱案：灌嬰之孫，名強。

〔二〕索隱案：百官志云「尉，大縣二人，主盜賊。凡有賊發，則推索尋案之」也。

〔三〕集解蘇林曰韓安國。

40 廣居右北平，匈奴聞之，號曰「漢之飛將軍」，避之數歲，不敢入右北平。
 41 廣出獵，見草中石，以為虎而射之，中石沒鏃，〔二〕視之石也。因復更射之

7 吳楚軍，取旗，顯功名昌邑下。以梁王授廣將軍印，還，賞不行。(二)徙爲上谷以合戰。典屬國公孫昆邪(三)爲上泣曰：(三)李廣才氣，天下無雙，自負其能，數亡之。(三)於是乃徙爲上郡太守。後廣轉爲邊郡太守，徙上郡。嘗爲隴西、北地雲中太守，皆以力戰爲名。

(一)集解 張晏曰：「爲武騎郎將。」案 小顏云：「爲騎郎將謂主騎郎也。」

(二)集解 文穎曰：「廣爲漢將，私受梁印，故不以賞也。」

(三)集解 昆音魂。案 隱 案：典屬國，官名。公孫，姓也；昆邪，名。服虔云「中國人」。包愷

11 匈奴大入上郡，天子使中貴人從廣(二)勒習兵擊匈奴。中貴人將騎數十縱三人，與戰。三人還射，(三)傷中貴人，殺其騎且盡。中貴人走廣。廣曰：「是必射廣乃遂從百騎往馳三人。三人亡馬步行，行數十里。廣令其騎張左右翼，而使人者，殺其二人，生得一人，果匈奴射雕者也。已縛之上馬，望匈奴有數千騎，騎，皆驚，上山陳。廣之百騎皆大恐，欲馳還走。廣曰：「吾去大軍數十里，走，匈奴追射我立盡。今我留，匈奴必以我爲大軍(之)誘(之)，必不敢擊我。」(前)前未到匈奴陳二里所，止，令曰：「皆下馬解鞍！」其騎曰：「虜多且近

18 何？」廣曰：「彼虜以我爲走，今皆解鞍以示不走，用堅其意。」於是胡騎遂不馬將(三)出護其兵，李廣上馬與十餘騎犇射殺胡白馬將，而復還至其騎中，解鞍馬臥。是時會暮，胡兵終怪之，不敢擊。夜半時，胡兵亦以爲漢有伏軍於旁欲皆引兵而去。平旦，李廣乃歸其大軍。大軍不知廣所之，故弗從。

(一)集解 漢書音義曰：「內官之幸貴者。」案 隱 案：董巴與服志云「黃門丞至密近，使聽察天下者」。崔浩云「在中而貴幸，非德望，故名不見也」。

(二)集解 徐廣曰：「放縱馳騁。」

(三)正義 射音石。還謂轉也。

(四)集解 文穎曰：「雕，鳥也，故使善射者射也。」案 隱 案：服虔云「雕，鸚也」。說文云「似鶩，黑

鶩，以其毛作矢羽。章昭云「鸚，一名鸚也」。

(五)正義 其將乘白馬，而出監護也。

22 居久之，孝景崩，武帝立，左右以爲廣名將也，於是廣以上郡太守爲未央衛識亦爲長樂衛尉。程不識故與李廣俱以邊太守將軍屯。及出擊胡，而廣行無部就善水草屯，舍止，人人自便，(三)不擊刀斗以自衛，(三)莫府(四)省約文書籍事

史記·李將軍列傳

史記卷一百九

李將軍列傳第四十九

1 李將軍廣者，隴西成紀人也。(一)其先曰李信，秦時爲將，逐得燕太子丹者，(二)徙成紀。廣家世世受射。(三)孝文帝十四年，匈奴大入蕭關，而廣以良家子(三)用善騎射，殺首虜多，爲漢中郎。廣從弟李蔡亦爲郎，皆爲武騎常侍，(四)秩八行，有所衝陷折關及格猛獸，而文帝曰：「惜乎，子不遇時！如令子當高帝時，萬哉！」

(一)正義 成紀，秦州縣。

(二)索隱 案：小顏云「世受射法」。

(三)索隱 案：如淳云「非醫、巫、商賈、百工也」。

(四)索隱 案：謂爲郎而補武騎常侍。

6 及孝景初立，廣爲隴西都尉，徙爲騎郎將。(一)吳楚軍時，廣爲驍騎都尉，從